

Naujienų Antroji Dalis

NR. 441

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

NERAMI SAŽINĖ

Lietuviškoji tremtis susikūrė spontaniškai. Žmogus buvo pastatytas prieš būtinybę per kelias valandas padaryti visą jo gyvenimą užangažuojantį sprendimą, pasirinkti Rytus ar Vakarus, priespaudą ar laisvę. Pasirodė, kad šis pasirinkimas, iš pažiūros toks paprastas, nebuvo tai tik vitalinis sprendimas, padedantis žmogui gyventi; jis drauge, ir nepagydomai, sužeidė žmogų.

Priespaudos laimė — teisė, gal ne visai užtikrinta, numirti tėvų žemėje. Laisvės dalia — būti atliekamam žmogui, klajojančiu žydu, žmogaus sūnumi, kuris "neturi kur galvos priglausti".

Priespaudos laimė — žinoti, kodėl kenti, būti solidariu su savo tautine bendruomene: Vengrijos įvykiai parodė Kremlui, o ir tiems iš mūsų, kurie dar nenorėjo tikėti, kad ir lietuvis komunistas yra visų pirma lietuvis. Laisvės dalia — negalėti niekur prisiglausti, neišduodant savo lietuviškumo, būti blogu žmogumi, norint būti geru lietuviu: — ar drįsti išprovokuoti pasaulinį atominį karą tam, kad lietuvių tauta būtų išlaisvinta? — paklausiau kartą vieno laisvės kovotojo, kurio karštą ir painų atsakymą galima būtų sutraukti į du žodžius: esi supuvęs nihilistas. Ką atsakytų į tai Kossu, kuris kadais mokė, kad "jau ne lietuviai, žmonės mes".

Būti lietuviams, tokiais, kokiais mes buvom pasirinkimo svaigulyje, akcijos įkarštyje — o, Prarastasis Rojus! — šiandien jau nebegalima. Dailinti pasaulį į Dievo ir Šėtono karalystes, atpažinti iš kvapo ir skirstyti atominės bombos į geras ir blogas — šiandien jau per paprasta ir neduoda teisės į ramią sąžinę. Gli eroi sono stanchi! Herojai jau pavargę. Pasidairykite aplinkui: jų balsai išgverę, užkime, jie tik mosikuoja rankomis. Arba tyli.

Įkarščio valandomis nesunku šaukti tautą į kovą. Bet ką daryti, kai ginklai ir mūzos nutilsta? Melstis? Tikėti, kad kada nors susidarys "nuo mūsų nepriklausančios, palankios aplinkybės"? Vesti akciją, žinant, kad jos iniciatyva ne mūsų, o Apvaizdos ar "aplinkybių" rankose? Susirinkti savo žaisliukus, ir vienam susigūžti savo kamputyje?

Visa laimė dar — jei apie laimę iš viso galima kalbėti — kad ne mes vieni esame nusikriausti ir išniekinti, kad vi-

sa XX-jo amžiaus žmonija yra ligota, kad būti žmogumi šiandien nėra nieko lengviau, negu būti lietuviu. Kokio naimumo reikia, kad kalbėti apie nutriušusį humanizmą: penkių centų išmalda, artimo meilė, spinduliavimas gerumu aplinkui save, šv. Pranciškus Asyžietis, — kai kasmet miršta badu milijonai žmonių, kai naftos šaltinių ar uranių kasyklų valdymas — o ne gera širdis — nulemia kitų milijonų žmonių kasdieninės duonos davinį. Kaip galima nesigėdijant ištarti žodį *Laisvė*, kai laisvės vardu žudomi žmonės, statomos imperijos, ginamos anglių kasyklos, neleidžiama žmogui net laisvai numirti? Visi žodžiai apgaulingi, visos kortos falsifikuotos.

XX-jo amžiaus menkumas ir didybė. Jis — sąmoningumo amžius. Anksčiau mes tik gyvenom, o šiandien — matom. Ir tai, ką matom, labai jau negražu. Norim užsimerkti, bet negalim. Ir mėnulio šviesoj — ne Jinai, ir sapnų košmaruose — ne velniai, — visur matyti vien tikrai iškraipytas, apgautos ir nužmogintos žmonijos veidas.

"Yra dar kraštų, kur žmonės, apsikamšę šiltose lovose, sapnuoja..." — taip bent dainavo, eidami į mirtį, prancūzų rezistentai. Išėję į tremties kelią, pasirinkę laisvę, mes uždarėm sau Edeno vartus, ir mūsų gyvenimas niekados nebebus sapnas. Mes galime būti tikrai arba žmonės su nešvaria sąžine, arba — pasaulio sąžinė. Komfortas neįmanomas. Lietuvių tautai padaryta skriauda yra tikrai tada skriauda, jei jinai įrašyta į skriaudžiamos žmonijos bylos lapus. Ir mes — tos bylos prisiekdinti liudininkai. Lietuviškoji laisvės kova įgauna prasmės tik tada, kai lietuvis negali jos atskirti nuo kalvarijos, kuria visa žmonija eina į laisvę. A. J. Greimas

Nemiga Amerikoje

Nemiga Amerikoje nepaprastai didėja. Praėjusiais metais parduota 300 tonų miegamųjų vaistų, taigi, išeina kiekvienam žmogui po 24 tabletės.

Arktikos blezdingos

Ištirta, kad tūla blezdingų rūšis, kuri Arktikoje gyvena ir vaikus veda, kasmet skrenda į "pietus" — į pačią Antarktiką, t.y. nuo šiaurės ašigalio iki pietų ašigalio, vidutiniškai po 30,000 kilometrų oro kelionės...

Mažoji Lietuva neatskirama Lietuvos Valstybės dalis

Pirmajam Pasauliniam karui baigiantis, Amerikos Prezidentas Wilsonas paskelbė savo 14 punktų, pagal kuriuos kiekviena tauta turėjo teisę apsispręsti, kaip ji nori laisvai savo politinius ir tautinius klausimus tvarkyti. 1918 m. lapkričio mėn. susirinko Tilžėje Mažosios Lietuvos veikėjai ir atstovai ir priėmė manifestą, kuriame buvo paskelbta, kad Mažosios Lietuvos gyventojai lietuviai nori visus politinius ryšius su Vokietijos Valstybe nutraukti ir jungtis prie naujai atsistatančios Lietuvos Valstybės. Lietuvių suvažiavimas išrinko Mažosios Lietuvos Tautinę Tarybą, kuriai buvo pavesta padaryti visus žygius, kad gyventojų noras būtų įgyvendintas. Deja, Versalio taikos sutartis Mažąją Lietuvą suskaldė — buvo atskirta nuo Vokietijos tik jos šiaurinė dalis iki Nemuno, o pietinė, didesnioji, dalis buvo palikta prie Vokietijos. Tai buvo didelė skriauda visai tautai, kad vakaruose žymi dalis lietuviškų žemių liko neišlaisvinta. Iki tada Nemunas Mažąją Lietuvą jungė, dabar jis Lietuvos Valstybės siena pasidarė.

Bet Mažosios Lietuvos veikėjai rankų nenuleido. Jie toliau veikė neišlaisvintoje dalyje. Tilžė per 100 metų buvo lietuvių kultūrinis ir politinis centras. Ten pasirodė lietuviškoji spauda, kuria aprūpindavo ir Didžiąją Lietuvą. Tilžėj veikė lietuviai ir vėliau, kol naciai pradėjo lietuvių žiauriai persekioti ir jų organizacijas uždarė.

Kad ir pietinė Mažosios Lietuvos dalis yra lietuviškas kraštas, parodo jo vietovių ir upių pavadinimai: Tilžė, Ragainė, Pilkalnis, Stalupėnai, Gumbinė, Darkiemis, Įsrutis, Vėluva, Labguva, Šešupė, Isra, Gilija, Laukna ir t.t. Aišku, kad valdžios priemonėmis pavyko per ilgą laiką daili lietuvių nutautinti. Pagal pačių vokiečių statistiką 1825 m. Mažojoje Lietuvoje, atmetus Klaipėdos kraštą, lietuvių buvo 119,956, t.y. 35,1%, o 1837

m. 149,927 gyventojų (32,8%). Iš patyrimo žinome, kad tikrasis lietuvių skaičius bus žymiai didesnis buvęs, nes vyriausybė turėjo didžiausio intereso įrodyti, kad suvokietinimo procesas sekasi. Lietuviškas susipratimas ir šiandien yra dar labai stiprus ir tremtyje. Tai parodo ir tas faktas, kad Mažosios Lietuvos Tarybos narių yra didesnioji dalis iš pietinės Mažosios Lietuvos kilę. Jie drąsiai veikia lietuvių organizacijose ir už lietuvių teises kovoja, nors aplinkybės nėra jau taip patogios.

Turime konstatuoti, kad M. Lietuva yra lietuviškas kraštas ir jos gyventojai yra lietuviai autochtonai. Ne lietuvių tautybės gyventojai yra atėjūnai, ko ir lietuvių priešai neginčija.

Ar gali lietuvių tauta leisti, kad tas kraštas liktų už Lietuvos Valstybės sienų? Lietuviai privalo visas jėgas suturėti ir vieningai kovoti už visos Mažosios Lietuvos sujungimą su Lietuvos Valstybe. Yra atskirų žmonių ir lietuvių tarpe, kurie mano, kad tokios pastangos tai esą romantika. Tokiems svyruojantiems tautiečiams, kurių nuosimtis labai mažas, galima tik atsakyti, kad visas lietuvių tautos atgimimas ir Valstybės sukūrimas buvo "romantika". Ar Basanavičius savo laikais galėjo tikėti, kad jo pastangos tautai išlaisvinti taip veiksmingai duos? Labai daug kas vadino jį ir jo vienminčius romantikais. Žydu kovos už savo nepriklausomą valstybę prie 20 metų atrodė tikriausia romantika, o šiandien per tautos pasiryžimą, pasiaukojimą ir susiklausymą pavyko savo kraštus sujungti į vieną valstybę.

Te žydu tauta būna mums pavyzdžiu! Tada sulauksime ir mes tos valandos, kada Lietuvos Trispalvė plėvesuos visoje Mažojoje Lietuvoje.

E. Simonaitis
Mažosios Lietuvos
Tarybos pirmininkas

DIENŲ SKEVELDROS

1.
Tarp smulkių "užmiesčio" chronikos žinučių užtikau ir šią:

"Mirė kun. Juozas Stankevičius..."

Vos prisimerkiu ir, rodos, matau: — Gedimino gt. kau-

kši švendrinė pakaustyta lazdikė, ir žingsniai. Vienodi. Tie patys kasdien, per pūgą, lyjant ar kur pavasarėjant. Kurėjo ar iš kur grįžo, niekas nesiteiravo, bet laikrodį galėjo iki sekundės tikslumu (Tęsinys 2-me pusl.)

reguliuoti. Rudnickio kavinėje (Gedimino aikštėj) kelneris Pan Karol pusbalsiai sušukdavo, kad "Kunigas eina", ir jis pats imdavo kurio darbo, lyg skambutį ar šeiminingo balsą išgirdęs.

Paskutinį kartą mačiau aną giedrą ir, galbūt, tikrai paskutinį gyvenime laimingą, nesgi dar Tėvynėje, liepos 2-osios sekmadienį. Susitikau ten pat. Gedimino gt. Nukaukšėjo šv. Jokūbo bažnyčios linkui. Gyveno ir mirė Antakalnyje, kur nusikraustė iš Gedimino gt. sodo, kai ten statė Ligonų Kasų namus. Namelį atpirko ir nugriovė. Vežė sunkvežimiai (!) turtą, kurio save gerbiantys vagys nejudina. Knygos, knygos, knygos...

Neaukšto ūgio. Tiesus. Žilas. Džiuvėsis. Toks "įkrito į akį", toks ir gyveno, metams, sakytum, bėgant pro šalį. Visi apsirato. Visi — pamiršo. Bet "nepamiršo" jo Vilniaus lenkiškoji kūrija. Mielai būt palaidojus dar prieš arkivysk. Jałbrzykowskiui atvykstant. Kai tik vysk. Matulevičius-Matulaitis atsisakė Vilniaus vyskupų sosto, kun. J. Stankevičiui "pasiūlyta" parapija kažkur giliai Gudijoje. "Ne!" — tarė, ir jau gynėsi amžiumi (gimęs 1865 m.) ir — kanonais. Kaip pensininkas. Karštinčius. "Laisvai samdomas", atseit — kiek sveikata leidžia, talkinėja pamaldas atlaidydamas, išpažinčių paklausydamas ar pn. Apsigynė. Ši kart kapituliavo vysk. Michalkiewicz. Tai ne I Pasaulinio karo metas, kai vyskupas kun. J. Stankevičius... suspendavo.

Kun. J. St. be seminarijos, rodos, dar Seinuos, tobulinos užsieniuos. Grižo kaip filosofijos ir teologijos daktaras. Jis užkūrė vykti užsieniuosna studijuoti ir vysk. Matulevičius, ir vysk. Pr. Bučį, ir kun. A. Miluką, ir kun. dr. A. Stasinkvą ir t.t. Grižo dar stipresnis lietuvis. Grižo, ir lyg žuvis pasinėrė kovon už lietuviškąjį Vilnių.

I Pasaulinis karas. Vokiečių okupacijai heartėjant sudaroma Lietuvių Draugijos Nukentėjusiems Dėl Karo Šeipiti Centro Komitetas. Jm įėjo ir kun. dr. J. St.

1916 m. birželį Oberbefehlshaber Ost'ui (vyriausiam rytų karo vadui) lietuviai įteikia pirmą politinį memorialą ("kraštas, kurs administracijos žvilgsniu yra išdraskytas, [kad] būtų sujungtas į vieną politinę teritoriją"), kurį pasirašė šie asmenys: dr. J. Basanavičius, kun. dr. J. Stankevičius, S. Kairys, A. Janulaitis, A. Stulginskis, kun. dr. J. Bakšys, A. Klimas, dr. J. Šaulys, J. Vileišis ir kun. Digelis.

Kovai už tautos ateitį įsiliępsnojant, Centro Komitetas sudarė specialų (lankstų) propagandos ir politikos reikalams biurą, kurį įėjo: A.

Smetona, dr. J. Šaulys, St. Kairys, kun. dr. J. Bakšys, P. Klimas, ir pavaduotojai: A. Janulaitis ir kun. dr. J. Stankevičius.

Po eilės memorialų 1917.7.10 buvo atsakyta į garsųjį lenkų "44" raštą Vokietijos kancelieriui. Tą (lenkų) raštą, be kitų, pasirašė ir kun. Kazimierz Michalkiewicz, vyskupijos administratorius. Lietuvių atakirtį redagavo P. Klimas ir perredagavo A. Smetona. Tai vėlesnės gairės visai mūsų kovai su lenkiškuoju imperializmu. Mūs raštą Vokietijos kancelieriui pasirašė, be kitų, ir kun. dr. J. Stankevičius.

Kun. Michalkiewicz (pats išsišėręs lietuvis) kun. dr. J. Stankevičius (ir kitus pasirašiusius kunigus, k.a.: J. Bakšį, prof. Brazį, kun. — vėliau vyskupą — J. Kuktą, A. Varną) suspendavo (1 mėnesiui, jei, žinia, nebus recidyvo žymių) ir atleido iš vietų Vilniuje (jei kas neturi iš ko gyventi, vykite, nurodė į vienuolyną Gardinėlį). Jie buvo kaltinami "įžeidę ir papiktinę maldingo kataliko jausmus".

Kun. dr. J. St. niekur iš Vilniaus nesitraukė. Dėstė Vilniaus lietuvių mokytojų seminarijoje (pedagogikos kursuose). Kai Centro Komitetas persitvarkė į Labdarybės Drąją, ilgus metus buvo valdyboje.

Dar užtikau žinučių: — 1919.7.13 kun. dr. J. St. atgaivino "Aušros" savaitraštį (sustojes dėl karo veiksmų, 1915.8.30). Kai "Aušrą" lenkų administracija sustabdė, išėjo "Vilniaus Garsas" ir kt.

— 1919.7.17 pasirodė savaitraštis lenkų kalba "Nasza Ziemia" ("Mūsų žemė"), kurį redagavo kun. dr. J. St. Laikraštis kaip motto pasirinko Ad. Mickevičiaus "Litwo, ojczyzna moja..."

Virš Vilniaus bažnytinio gyvenimo užslinkus arkivysk. R. Jałbrzykowski okupacijos nakčiai, kun. dr. J. Stankevičius dėl silpnos sveikatos i "atvirą mūšį" nebėjo, bet savo konfratrams ir apskritai Vilniaus krašto liet. gyvenimui talkinėjo išmintimi, patirtimi ir pinigų (žinoma, kaip "X.X." aukoja...).

Kai vykdavo savi ar miesto įv. koncertai, vaidinimai, meno parodos (ypač grafikos), tarptautiniai (pvz. knygų dailės) ar Lenkijos (istorikų, meno istorikų, bažnyčių architektūros) suvažiavimai, visada ir kun. dr. J. St. Tykiai pamazu įėjo, ir taipgi be jokio metimosi į akis išėjo, ir nukaukšėjo namo arba į kurią nors biblioteką ar pas muziejų vadovus.

Dar pridurtina: pats kun. dr. J. St. turėjo surinkęs nepaprastai turtingą senienų rinkinį: knygos, numizmatika, filatelija, graviūros, medallionai, žemėlapiai ir t.t.

Reikia manyti, viskas atiteko Lietuvos Mokslų Akademijai. Tai velionies "santau-

pos", ir aistra, ir tūreklai per gyvenimo tarpeklius...

2.

Kone tą pat dieną laiške iš Vilniaus užtikau pridurką: "... ar žinai, kad mirė Antanas Valaitis?"

"Lietuvių Rašytojų Kalendoriuje" terandama gimimo data: 1890.7.10. Regis, kilęs iš Suvalkų krašto. Kas dar?

Ak, daug žmonių matyta-regėta, tarp jų gyventa, bet šandie atkurti jų portretus (iki detalių) nebeįmanoma. Kada pažinau?

Rodos, ėjo į pavasarį. 1927 m. Kas daryti su laiku, kai mokinio kambary šaltoka, ir nepersotu, o iki pamokų pora valandų? Pasibeldžiau. Žinojau, kad kiti gauna įeiti ir pasinaudoti. Duryse pasirodė jis. Ramus žvilgsnis iš po akių.

— ? — ... ar dar galėčiau paskaityti?

Tądien laimėjau "visu frontu": kada noriu, netgi šventadienį, galiu ateiti ir naudotis Lietuvių Mokslo Draugijos biblioteka!

A. Valaitis ir A. Bielinis po dr. J. Basanavičiaus mirties LMD vadovybės įgalioti ėmėsi rinkinių tvarkyti. Dieve mano, ir praeiti nėra kur: knygos, knygos, knygos... "Aušra", "Varpas", "Apžvalga" ir t.t. ir t.t. O vėliau: visa JAV lietuvių spauda. Dar vėliau (persikėlus į Antakalnio Nr.6, į buv. inž. P. Vileišio rūmus) ir... N. Lietuvos spauda (žinia, "griežtai slapta"). Tik turėk, žmogau, laimės ilgai pagyventi!

Čia dar keli A. Valaičio portreto eskizai.

Kur ir kaip Vilniuje atsirado, nežinau. Pas B. Šėmį (M. Biržišką) "Vilniaus Golgotoj" ties data 1920.2.8 prierašas: "pradėjo veikti A. Valaičio lietuvių kalbos kursai".

Šiek-tiek mokytojavu Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Tai buvo akstinas jo "Gabiųjų kaimo vaikų selekcijai".

Ką daugiau parašė? "Lietuvių Tautoj", o vėliau atskiru spaudiniu išėjo jo "100 metų lietuvių spaudai" (už vardo tikslumą neatsakau). Tai apie "Nusidavimus..."

Proginių rašinių (iv. sukakčių paminėjimų, pastabų, eilėraščių ir t.t.) išmėtyta po visą lietuviškąją spaudą. Vc. Biržiška jo publicistiką pradeda nuo "Lietuvos Ūkininko". Lenkų okupacijos metu, žinau, rašė į "Vilniaus Aidą", "Vilniaus šviesą" ir "Vilniaus žodį".

Tikroji jo talka grožinei literatūrai bene bus vertimai, kurių parūpino gana daug. Paduodu, ką greitomis iš atminties sugriebiu:

- 1) Ad. Mickevičiaus "Ponas Tadas";
- 2) Victor Hugo "Amžių legenda";
- 3) J. W. Goethe "Faustas";
- 4) Gogolio "Taras Bulba";

5) Lermontovo lyrikos rinktinė;

6) didokas išeitų tomas ir jo iv. vertimų (prozos ir eilėraščių) iš prancūzų, rusų, vokiečių, lenkų ir ukrainiečių kalbų.

7) gražus tomelis susirinktų ir jo straipsnių, kurie buvo idėti į "Wiadomości Literackie", "Srody Literackie", "Kurjer Wileński" (apie liet. literatūrą), taipgi iv. informacijų, kurių kaip bevardis suteikė lenkų, vokiečių ir kt. enciklopedijoms.

Nebuvo oficialiai jokios partijos narys. Bet savo simpatijomis ėjo su socializmu. Kai organizuojama Vilniaus Liet. švietimo "Kultūros" Dja, ten tarp pirmųjų ir A. Valaitis. Jis ir Lietuvių Meno ir Literatūros D-jos iniciatorius.

Kone 15 metų mudviejų keliai "kryžiaivosi": — perėmiau (jam rekomenduojant) jo (lietuvių kalbos) pamokas T. Zano vardo mokytojų seminarijoje;

— perėmiau jo (lietuvių kalbos) lektoratą Politinių Mokslų Mokykloje (ir spec. vadovėlių, kurio buvo parūpinęs raš. mašinėlę).

Kai 1940 m. buvo organizuojamas vad. Liaudies universitetas. Jis (Ant. V.) "atsiėmė" mane "iš spaudos". "Inspektorius mokslo reikalams", kad jį paibelis tą titulą, nes per 3 (ar: 4) mėnesius kone visą "pedagogikos" laiką praleisdavau... pas "drg." Vaineikytę (Kadrų Skyrius!) arba pas "drg." Liūdą (Girą, švietimo komisaro pavad.). Mokslinį personalą bekomplektuodamas, staiga gavau žinią, kad... "drg." Vaineikytė gavo įsakymą "rosobločit" ir patį... "inspektorių mokslo reikalams". Bet aš suspėjau parašyti savanorišką pas., atsiprašau, atsileidimo raštą. A. Valaitis, kaip direktorius, pabraukė savo pritarimą ir — atgaline data išėjau į... "privatų gyvenimą" ("Turi nuovokos social-fašistas..." — burbtelėjo kadrų viršininkė, raštą beprimdama).

— Jau trūksta oro. Rudeiui ir pats bandysiu kitur, — kalbėjo mudviem beatsisveikinant. Sprendimą atnešė patys įvykiai. Karas. Nauji švietimo reikalų pertvarkymai. A. Valaitis tuo pasinaudojo ir pasuko į pradžios mokyklą; rodos, buvo paskirtas į Giedraičių miestelio mokyklą. Atsisveikinom. Daugiau, deja, jau nebesusitikom.

Amžinojo atnininimo!

3.

A. Valaitis — įdomi asmenybė, verta buitinio romano ar monografijos. Tai lietuviškojo ryžto pavyzdys. Kone pėsčias pasiekęs Prancūziją dirbo pas malūnininką ir — lankė universitetą. "Prancūziškasis lietuvis", kaip jį mėgo vadinti Vilniaus lenkai intelektualai. Pinigų nešvaistė, bet kur užeidavo (pvz. Rud-

(Tęsinys iš 2-ro pusl.)

nickio kavinėn 2-3-4 kartus kasdien, ir tai "kava su rumu"), visada mokėjo "su viršum". Kai sykį dr. D. Alseikos tarnaitė padavė apsiaustą, suglumo, nes piniginę buvo namuos pamiršęs; ir... užrašė jai savo fotografiją, kurią už 50 grošų "išpirko" red. P. Karazija (ir, aišku, iš A. Valaičio "pareikalavo"... Tokajaus).

Su A. Valaičio asmeniu buvo surišta begalė anekdotų, bet visi lengvi, švelnūs. Ilgą metą jv. chuliganiškai išnaudodavo jo gerą širdį: "Neturiu valgyti". Ir ans duodavo. Bet jį išpėjo M. Untulis (abudu ginčydavos, bet ir sutardavo) "paremti natūra". "Klientai" dingo, nes kaulindavo pinigų kinui, bet ne maistui. Aukotojų sąrašė ties A. Valaičiu 10 ar 20 zlotų suma. Sau gi buvo kuklus, bet su apibrėžta programa: iš ryto spauda ir kava, žinoma, pas Rudnickį, vakare kava ir spauda, ten pat. Turėjo gana daug pastabų (bet dar literatūriškai nesudorotų) apie pasaulio ir lietuvių kūrėjus (rašytojus, dailininkus, teatralus). Kur jos?

Aiman, senoji Vilniaus gvardija diena dienon dingsta laiko sukuriuos. Tardamas senoji galvoju apie 20 amž. pradžią, ypač 1919-39 laikotarpį.
J. Cicėnas

Moderniško vaikų auklėjimo pavyzdžiai

1) Melbourne, Australijoje, viena gimnazija paruošė anketa, surinkdama žinias, kaip praleidžia laiką jaunos australietės, mokyklinio amžiaus, nuo 13 iki 17 metų. Būtent:

Apskaičiuojant savaitėmis, išeina — prie telefono 17 valandų; pasikalbėjimai su draugėmis, ne telefonu, 12 valandų; prie televizijos 9 val.; žaidimas su šuniu, kate, papūga ar kitokiu gyvuliuku — 7 val.; klausymas patefono plokštelių muzikos 4 valandos; sportavimas 2 val.; pagalba motinai virtuvėje — 1 valanda.

2) Žinomas Paryžiaus filmų gamintojas Marcel Carne pagamino filmą, pavadintą "Les Tricheurs", kuriame parodoma, kaip tėvai pataikauja savo vaikams. Čia kalba eina apie miesto paauglių laisvas nuo mokyklos valandas. Scenos rodo, kaip tėvai tylutėliai išeina iš namų, kur nors kine ar kavinėse vakarą praleisti, kad sūnelis ar dukrelė galėtų laisvai nekludomi namuose suruošti savo vienamečių pobūvį su "ča-ča" šokiiais ir suaugusiųjų pamėgdžiojimais. Apžvalgininkas sako, kad kai kurie tėvai net "pražilo", filme pamatę scenas, kurių neturėjo progos matyti savo namuose.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, NOVEMBER 22, 1958

ALICE STEPHENS PRANEŠIMAS

"Iš Rūtų šalelės" naujoji plokštelė, įdainuota Alice Stephens dainininkių, jau pagaminta. Dėl nenumatytų ir neišvengiamų techniškių kliūčių, pagaminimas užtruko ilgiau, negu buvo numatyta. Atsiprašome.

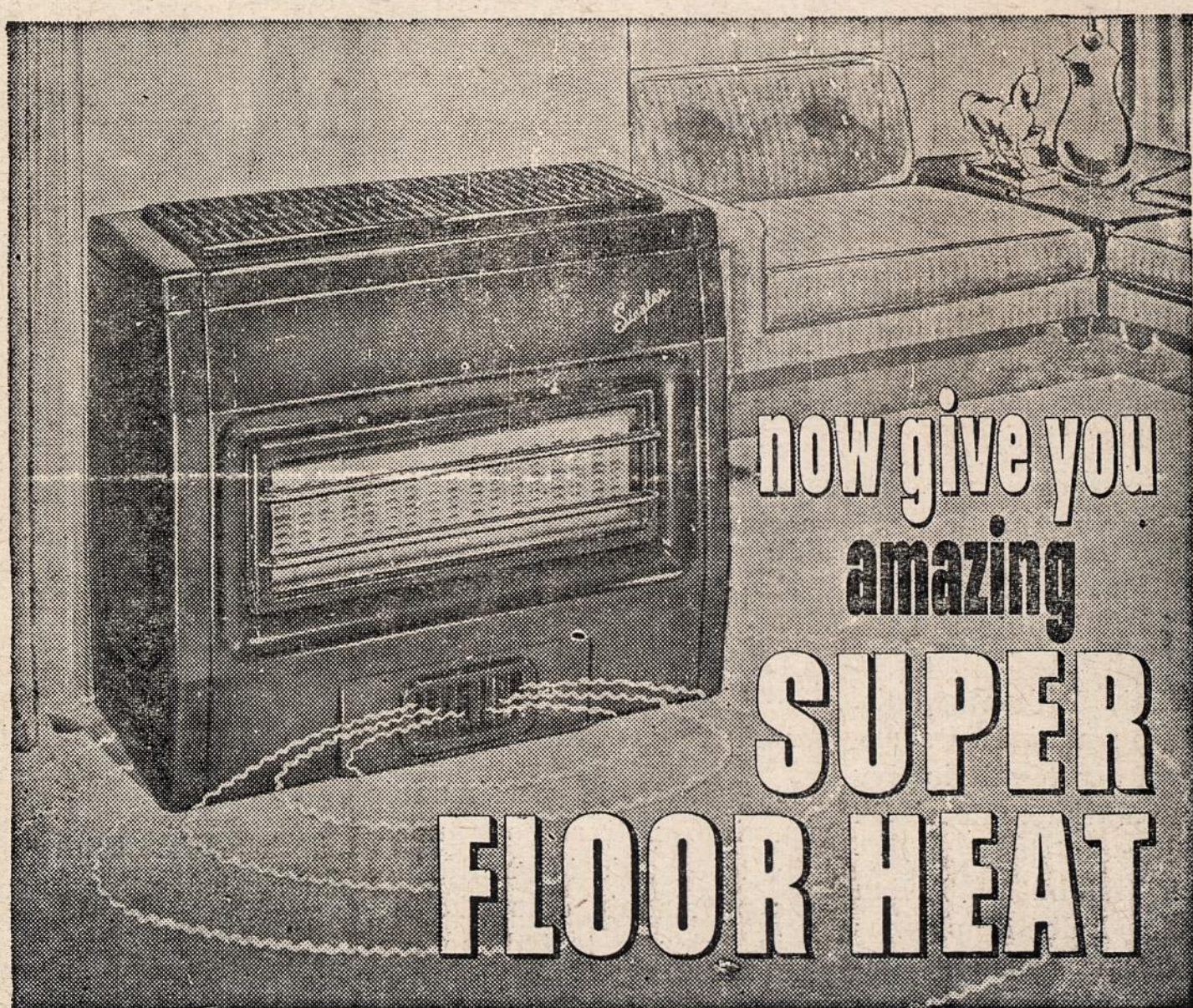
Pirmiausia išsiuntinėsimė užsakytas ir sumokėtas plokšteles. Nors užsakytojų yra keliolika šimtų, bet tikimės iki pirmadienio, lapkričio 24 dienos, visiems laukiamas plokšteles išsiųsti. Nuo ateinančio pirmadienio plokšteles bus galima gauti Chicagoje, užsisakant pas Alice Stephens Choro nares, parašius laišką ar atvirutę — ir "choristės pristatys", arba užėjus į Chicagos Konservatorijos raštinę, 64 E. Van Buren, 5 aukštas.

"Iš Rūtų šalelės" yra nepaprastai puiki dovana Kalėdoms, vardinėms, gimtadieniams ir kitoms šventėms. Vienoje plokštelėje yra 17 gražių grynai lietuviškų giesmių ir dainų. Chicagoje plokštelė kainuoja \$4.50. Jei reikia persiųsti, tai kainuoja \$5.00.

Nuoširdžiai dėkojame iš anksto užsisakiusiems ir padėjusiems mums šią plokštelę išleisti.

ALICE STEPHENS DAINININKĖS.

SIEGLER Automatic, GAS Forced-air HOME HEATERS

new performance

The big, furnace volume blower drives 4 TIMES MORE room air through the heart of the fire and out over your floors. You get furnace comfort in every room without costly pipes and registers to install. No more living in one room when the temperature drops. Siegler is built to heat your entire home!

new economy

Ordinary heaters waste heat on the ceiling and out the chimney. Siegler, with the patented Inner Heat Tubes, captures this wasted heat and pours it over your floors. If you want the finest in comfort and the lowest fuel bills, be sure the heater you buy has Inner Heat Tubes and a built-in Blower System.

new styling

Siegler Gas Home Heaters are finished in genuine porcelain for a lifetime of beauty. Choose from rich leathertone, golden suntan or snowy white. There's a model just right for your home with either Pyrex glass or golden metal front.

see it now

OGDEN STOKER SALES and SERVICE CO.

1314 WEST GRAND AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS

ALL PHONES SEELEY 3-7112

Naujo kūrybinio laikotarpio pradžia M. Šileikio gyvenime

Dail. Adomo Varno žodis, pasakytas Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos vardu, atidarant dail. Miko Šileikio kūrinį sukaktuvinę parodą 1958 m. lapkričio 1 dieną Čiurlionio Galerijos patalpose Čikagoje.

Brangusis Kolega Šileiki, Mieli Kolegos dailininkai, Gerbiamos viešnios ir svečiai,

Gyvename nepastovios, neramios, chaotiškai drumzlinos gadynės ženkle. Gyvename gadynėje, kurioje dvasinių, kultūrinių ir moralinių vertybių sąsvaroje nebeapčiuopiame taip reikalingos tikrumo pusiausvyros, nebejuntame tvirtos žemės po kojomis. Viskas siūbuoja ir svirduliuoja, kaip giliai patilzusiame raiste. Siūbuoja ne tik tai žemė po kojomis, siūbuoja ir dangus viršugalvyje. Žmogaus asmenybės suskylimo poreiškiai yra pasiekę nebūto iki šiol augščio laipsnį. Net visa žmonių padermė yra suskilusi į dvi priešiškas stovyklas.

Pasaulinės politikos tundra ir džiunglės nenustoja garavusios žmogėdrišku tvaiku ir nesiliauja garinusios tautžudiškos nepakantos ir tautžudiško abuojumo nuodus.

Ką visa tai reiškia? Nejau likimas lėmė mums būti liudininkais laikų, kuomet pradedama švesti senosios epochinės kultūros pabaigtuvės su visais joms būdingais kanakaniškais mirties šokiais ir žmogėdriškais karnavalais, kai tuo tarpu naujai užtekančios gadynės prošvaisčių lyg ir nesimato, arba matomi tik migloti beformiai jos ūkai? — Gal būt!.. Gal būt!.. Tačiau čia netenka kalbėti apie tas vadinamas "prošvaistes", kurios smurtu persamos iš užu kruvinosios uždangos ir kurias norima primesti pasauliui kanibališkojo teroro priemonėmis. Šiųjų paskirtis — griovimas ir naikinimas, bet ne taikioji, konstruktyvioji kūryba.

Būsimos gadynės apybraiža

Ryšium su nūnai aptariamais mūsų lietuviškos išeivijos pasaulyje moderniojo meno klausimais nesyki teko ir man pasisakyti, kad užkylančios eros ženklai nėra jau taip migloti, kad tam tikra bendrojo pobūdžio apybraiža jau ir šiandien imanoma apčiuopti. Svarbu tik žiūrėti į ją atviromis akimis.

Iki šiol tiek mokslininko, tiek ir dailininko tyrinėjimų centru buvo žmogaus gyvenamos aplinkos vidurkis — gamta ir žemės pluta, atseit — kas buvusiomis sąlygomis jam buvo lengviausiai prieinama. Gi pats žmogus tik šiek tiek tebuvo studijuojamas, daugiausia kaip fizinė ar medžiaginė gamtos dalis, bet ne kaip kosminės organizacijos padalinys. Kas žmogui buvo artimiausia, atseit jo dvasinis

vidaus pasaulis, ir kas buvo toliausiai nuo jo, būtent — tolinoji visatos erdvė, iki šiol buvo jam visų sunkiausiai prieinama, todėl ir mažiausiai težinoma. Tam reikalinga buvo ilgos ruošos ir savaiminės gyvenimo raidos. Bet toji ruošą nūnai jau baigiama. Šiandien galime jau drąsiai tvirtinti, mus stovint naujos kultūrinės eros, jei dar ne pačioje angoje, tai bent šalia angos. Nuo šiol didieji žmogaus dėmesio keliai eis dviem kryptimis: viena nuo vidurio leisis į gilumą, į tai, kas žmogui yra artimiausia ir slėpiniausia, į subjektyvųjį vidaus pasaulį su visu jo didžiuliu, iš giliausios praeities atsinešiniu ir pasamonės sietuvoj grimzdiniu dvasiniu lobiu, o antroji kryptis klis į augštumą, į tai, kas toliausia nuo žmogaus, į nežinomąją, mįslingąją visatos erdvę.

Reikia manyti, kad šitie du keliai ves žmogaus sąmonę į vieną ir tą patį tikslą, — susiekti *Kosminės Organizacijos* pagrindus, kuriais vienodai remiasi ne tik visatos būtis, bet ir dvasinė žemiškosios žmonių padermės būklė.

Sukaktuvinė dail. M. Šileikio paroda ir jo asmenybė

Ir štai, šitoje pereinamoje visuotinio netikrumo maišatyje, toje naujosios kultūrinės eros pavaizdoje čikagiškė lietuvių kolonija turi džiuginančios progos švesti kultūros šventę, kuri simbolina ne kokios pabaigtuvinės kūrybos neberekšmingą nuobaiginį bruožą, bet kuri lietuvių tautai atneša pastovios istorinės reikšmės turtą, nepaisant kurioj gadynėj mes gyventume — praeities ar ateities. Kita vertus, *brangaus kolegos Šileikio šiandien atidaromoji sukaktuvinė paroda* jo *gražiausiai subrendusio gyvenimo proga, reiškia ne ką kitą, o tik naujo kūrybinio laikotarpio pradžia*. Reikia Tamsoms žinoti, kad dail. M. Šileikis taip gražiai, su augštais atžymėjimais baigęs Chicago's Art Institutą, iki šiol visai neturėjo sąlygų ištisiniam kūrybos darbui. Dažnai 10-12 val. darbo dieną jis turėjo skirti įvairiausiems spaustuvės darbams.

Puoselėti savo kūrybinius užsimojimus kol. Šileikis te galėjo tik retais savaitgaliais ir dar retesnėmis atostogų progomis atitrūkdamas nuo savo sunkaus tiesioginio spaustuvės vedėjo darbo. O ką reiškia dailininkui nevalioti

diena iš dienos miklinti savo akį ir ranką, nevalioti nuolat siekti tobulėsniū ne tik tų periferinių galių savitarpio susiklausymo su centrinėmis direktyvomis, su kūrybine sąmone ir intuityviaja sąmone? Tą gerai žino kiekvienas mūsų kolegų profesionalų, kas nuoširdžiai yra nusiteikęs purenti savo dailiojo meno dirvožemį. Štai, čia ir susidaro visai natūrali padėtis, kai dailininkas, kad ir baigęs savo augštąsias studijas, bet neturėdamas medžiaginių sąlygų savarankiškai tęsti tolimesnę potencinių galių tobulinimo darbą, savo kūrybiniais bandymais atliekamuoju laiku nebe kiekvienas sugeba pakilti augščiau mėgėjiško lygio.

Tačiau dėlto nėra jokio realaus pagrindo kaltinti pačius tuos dailininkus ar bendrai menininkus už nepakankamai pajėgiai pasireiškiantį jų prigimtinių talentų. Čia gali būti šimtai įvairių pašalinių priežasčių, kurių tarpe dažnai kalta ir socialinė aplinka, o dažniausiai kaltė priskirtina moralinės ir intelektualinės kultūros trūkumui pačioj aplinkoje. Užuoat kad stipresnysis kolega draugiškai ištiestų savo ranką silpnesniam, užuoat pasistengęs palengvinti šiojo rūpesčių našlą dėl kasdieninės duonos, kuri leistų jam skirti daugiau laiko kūrybiniam darbui, tai anas te sugeba jį tik žeminti, niekinti, pravardžiuoti. Dar to mažai! Tariamasis stipresnysis manosi darąs tai augštesnės kultūros vardu, kaip, sakysime, itin nevykusį pareiškimą šią vasarą paskelbę 60 pasirašiusiųjų. Čia jau daugiau, kaip paprastas nesusipratimas ir stoka elementaraus takto.

Ir šituo atveju tenka priešpastatyti mūsų sukaktuvininko, dail. M. Šileikio asmenybę, tos asmenybės gražiuosius bruožus: žmoniškumą, taurumą, kuklumą, švelnumą ir pagaliau nepaprastą darbštumą ir pareigingumą. Tos brangios jo dvasinės savybės yra organiškai suaugusios su kol. Miko visa būtybe, jo kitokio negalėtume sau nė įsivaizduoti.

Kaip jau augščiau minėjau, dail. M. Šileikis iki šiol neturėjo sąlygų ištisiniam savo kūrybos darbui. Ir vis dėlto tenka stebėtis, kad žiauriosios kasdienio jo gyvenimo aplinkybės neužgožė jo talento, neužgesino jo krūtinėje kūrybinės liepsnos ir net neišmušė iš jo rankų tapybinės technikos, nepakišo jos amžiniams laikams po velėną, kaip kad neretai atsitinka su dailininkais, atsidūrusiais panašiose sąlygose. Tuo atžvilgiu mielo sukaktuvininko asmeny randame ypatingai reikšmingą jo vidaus nuotaikų bruožą, kuris perdėm tviska gaivinančia srove ir nenustoja drekinęs jo kūrybinio dirvožemio net didžiausių ir ilgiausių sausų laikais. Tokia prigimties dovana priskirtina prie augščiausios rūšies vertybių. Ji yra didelio atsparumo jėga prieš talentą žlugdančius kėslus. Nėra abejonės, kad tai atsparumo savistangai talkininkavo ir kitos pozityvios jo būdo savybės, apie kurias jau kalbėjome anksčiau: nepaprastas darbštumas, taurumas, kuklumas ir k.

Jų dėka šiandien galime pasidžiaugti ne tik šioj parodoj išstatytais sukaktuvininko kūrinių, bet esame patyrę, kad keli šimtai neblogesnių darbų yra saugiai sukrauti erdviosė buto lentynose, o dar didesnė dalis įvairiais laikais papildė meno kolekcionierių rinkinius arba yra patekusi į privačias rankas.

Šios sukaktuvinės parodos atidarymo proga besidalindamas su Tamstom šiomis kelio mis mintimis ir džiugiomis nuotaikomis, drauge laikau sau didele garbe ir malonumu pasveikinti sukaktuvininką, dail. M. Šileikį, Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjungos vardu, taip pat ir savo šeimos bei savo vardu jo dvigubą sukaktuvių proga, nuoširdžiai palinkėdamas jam geros sveikatos, ilgo ir kūrybingo amžiaus. Tegu jo kūrybiniai užsimojimai nuo šiol spinduliuoja pastovia išikūnijimo galia, kaip palaiminga dienos šviesa pastoviai sušvinta su kasdieniu saulės patekėjimu.

Adomas Varnas

AMERIKOS ŽMONĖS PAGARSĖJE PRASTAIS DANTIMIS,

pasakė Benjaminas Franklinas dar prieš 170 metų. Yra kas nors blogai, jei 95% vaikų jau turi išpuvūsius dantis. Apie dantų ligas ir kaip nuo jų apsisaugoti vaizdžiai ir išsamiai rašo Dr. Antanas Gustainis savo naujoj knygoj.

DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Geras popierius, kieti viršeliai. Knyga kainuoja \$4.00.

Siųskite čekį ar Money Orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

JEIGU NEBŪTŲ SENŲJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ, NEBŪTŲ IR NAUJŲJŲ!

Prof. Vaclovo Biržiškos "Senųjų Lietuviškų Knygų Istorija" yra veidrodis, kuriame atsispindi pirmųjų lietuviškų knygų kelias. Kietais viršeliais išrastos knygos kainą yra tik \$3.00, minkšt. \$2.50. Knyga Jums bus pasiųsta, jei atsiųsite pinigus šiuo adresu:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

KLAJŪNAS STERNTALIO STOVYKLA

(tęsinys)

Kaip sniegas laužo medžius

Tačiau, jei šitame gamtos ramybės krašte užėsi į mišką, visur aplinkui pamatysi daugybę nulaužtų pušų (miškuose vyraująs medžio tipas). Jei būsi vietos aplinkybių nežinąs ateivis, galvos, kad čia siaučia baisios vėjo audros. Deja, tokia galvosena bus perdėm klaidinga, nes tikrovė yra visai kita.

Žiemos metu čia dažnai po kelias dienas iš eilės sninga. Ant pušų viršūnių prisikrauna storas sniego klodas. Pragiedrėjusiomis dienomis tas sniegas aptirpsta ir pasidaro šlapias, mažesnis turiu, sunkus, o saulei nusileidus jis sušala į ledą ir tokiam pavidale paskiau atspariai laikosi. Po kiek laiko vėl ima snigti ir ant apledėjusių pušų viršūnių užkrauna naują sniego dangą, kuri vėliau pragiedrėjus panašiai aptirpsta ir naktį taip pat sušala į ledą. Tokia ledo augimo istorija kartojasi daug kartų ir pagaliau ledui laikytis palankesnės pušų viršūnės pasidaro taip sunkios, jog nusvirsta žemyn ir medžio kamienas, nebeišlaikydamas į šalį nukreipto traukimo, staiga lūžta. Lūžta todėl, kad nebuvo vėjo, niekas nenupurtė ant pušų viršūnių prisikrovusio ir į ledą pavirtusio sniego.

Paskutiniąją karo žiemą Sterntalio apylinkėse sniego dangą siekė beveik du metrus aukštumo. Vienas iš kelio paklydęs lietuvis toje sniego jūroje vos nenuskendo, nes sniegas purus, klampus, prikrautas be pustymo. Dideli ir gražių plunksnų fazanai, kurie čia klykavo miškuose, alkio kankinami atlėkdavo maisto ieškoti prie pat barakų.

Neaiškios politinės ateities slėgiams stovyklos gyventojams — lietuviams ši sunki žiema buvo davusi ir džiaugsmingą staigmeną — iš Adrijos jūros į sausumą išsikėlė anglai ir užėmė Triesto miestą ir jo apylinkes. Visi gyvai diskutavome tą įvykį, o kai kurie iš to darė net toli siekiančias išvadas. Girdi, tai esanti pradžia vakariečių suplanuoto žygio iš vokiečių ir bolševikų vergijos išvaduoti Jugoslaviją ir kitas buvusias laisvas rytų Europos valstybes. Tarp išvaduotojų mes sterntališkiai būsime pirmieji lietuviai, nes iki Triesto žemėlapiuose išmatavome tik 200 kilometrų atstumą.

Deja, tai buvo tuščios viltys. Anglai iš Triesto miesto bei apylinkių toliau nejudėjo, o bolševikų frontas kaskart vis labiau artinosi prie mūsų, ir tuo metu kovos vyko Vengrijoje prie Plateno ežero, apytikriai taip pat 200 kilometrų nuo Sterntalio.

Neramios dienos

Bolševikams slenkant pirmyn iš Vengrijos į mūsų stovyklą, vokiečiai atvežė 120 lenkų. Jų sąstatą sudarė daugiausiai buvęs turtinųjų ir valdininkų luomas. Jie buvo panašūs pabėgėliai nuo bolševikų, kaip ir mes lietuviai. Tik jie Lenkiją aplėdė karo pradžioje, kada vokiečiai draugavo su bolševikais ir kartu pirmieji iš vakarų, antrieji iš rytų veržėsi į jų kraštą. Bijodami atžygiuojančių bolševikų, jie pabėgo saugumo ieškoti į vokiečių pusę. Šitiems lenkams vokiečiai rodė pagarbą ir jų daiktams iš vagonų į sunkvežimius sukrauti iš darboviečių buvo pasiūsta kelios dešimt darbininkų. Paskui įjungė į darbus ir dirbome kartu.

Vasario 16 d. prasidėjo pavaras — temperatūra dienos metu pirmą kartą pakilo šešėlyje iki 8 laipsnių šilumos, smarkiai tirpo sniegas ir vandens klanai iškilo virš kelių įdubimuose. Vakare didžiosios kantinės salėje čia gyvenę lietuviai suruošė Lietuvos nepriklausomybės sukakties paminėjimą. Atsilankė daug vokiečių ir kitų svetimšalių. Buvo suvaidintas patriotinis veikaliukas, atskiri solistai ir ant greitųjų sudarytas choras padainavo keletą lietuviškų dainų ir prie akordeono tautiniais rūbais pasipuošusios lietuvaitės pašoko tautinių šokių. Vokiečiai buvo tiesiog nustebinti, savo tarpe jie kalbėjosi, kad, girdi, tik kultūringi lietuviai gali taip pasirodyti.

Kovo pradžioje sniego jau niekur nebesimatė. Pievose žydėjo pirmosios gėlės, dienos buvo saulėtos ir šiltos. III.10 d. ūkininkai laukuose pradėjo sodinti bulves ir tą dieną po dešimties dienų baigė. Nors lauke buvo gražus ir malonus pavasaris, tačiau tuo mes nesidžiaugėme, nes kartu su pavasario gamtos atgijimu didėjo bolševikinė grėsmė ir rytų fronto. Vieną vakarą (rodos, III.15 ar 16) po barakus bėginėjo sujaudintas lagerfuehreris pranešinėdamas, kad skubiai pasiruoštume išvykimui, nes bolševikų tankai Vengrijoje pralaužė vokiečių kovos

liniją ir gali greit čia atsirasti. Šita žinia lietuvių tarpe iššaukė didžiausią paniką. Visų veiduose matėsi išgastis, o iš to skubėjimo pakuoti daiktus į čemodanus, kilusios betvarkės — visų daiktai išmėtyti ir paskleisti ant grindų ir betikslio lakstymo iš vienos į kitą vietą, iš šalies žiūrint atrodė, kad tie žmonės yra pakvaišę. Gerai, kad ta panika tęsėsi neilgai. Po kelių valandų vėl atsilankė lagerfuehreris ir pranešė, kad nebesijaudintumėme, nes esąs atstatytas stabilus frontas.

Užpuolimas

Praejo savaitė laiko. Buvo vienos darbo dienos vakaras prieš 8 valandą. Po darbo barakuose susirinkę darbininkai vieni šnekučiavosi apie dienos išpūdžius, o kiti valgė savo pasigamtą vakarienę. Staiga užblovė sirenos. Iš barako bėgom lauk. Lauke, vietoj tamsios nakties, žibėjo visa apylinkė ir buvotaip šviesu, kad galėjai laikraštį skaityti. Nukreipėm akis į dangų. Šiaurėje dangaus pusėje, visai arti prie mūsų stovyklos, pamažu leidosi 30 ar 40 lėktuvų, kurių šviečiančios lempos priminė Kalėdų eglaites. Apylink tas lempas į krūvą susilieję, bildėjo daugybės lėktuvų motorai. Visa tai lyg sakyte sakė, kad tuoj turi pradėti kristi bombos. Baimės apimti, nieko daugiau nebegalvodami, visą galią davėme kojom. Stovykla sujudo lyg užgautas skruzdėlynas. Į priešingą pietų pusę pradėjo masiniai bėgti žmonės. Niekas nebojo, jei kas pergriuvo, — mindžiojo jį kojom ir bėgo per viršų. Kokių dviejų kilometrų platumo mišką, kuris toje

vietoje supo mūsų stovyklą, aš perskriodžiau, rodos, vienu ypu: jutau tik, kad dreba ir kilnoja si žemė ir mano užnugary į viršų kyla ugnies stulpai. Atsipeikėjau atsiradęs laukuose netoli vieno kaimelio. Greit šioje vietoje atsirado ir daugiau tokių bėglių ir susidarė būrys, kuriame keli buvo ir iš kaimelio gyventojų. Kaimiečiai tikino, kad esąs bombarduojamas mūsų fabrikas. Mes įrodinėjome, jog negali būti, puolimo vieta, iš visko atrodo, yra šiek tiek toliau.

Taip mums bediskutuojant nutilo bombų sprogimai ir baigėsi puolimas, kuris užtruko gal 20 minučių laiko. Lėktuvų daliniai, atlikę savo uždavinį, bruzgėdami viršum mūsų galvų grįžo atgal į savo bazines. Dangus buvo paraudęs ir iš bombardavimo vietos į viršų veržėsi ugnies liepsnos.

Sirenoms atšaukus lėktuvų pavojų, mes grįžome atgal į stovyklą ir ten sužinojome, kad buvo bombarduotas Pragerhofas (Pragerskoje) miestelis, esąs už 6 kilometrų nuo Sterntalio. Taip tą vakarą buvo nušluotas nuo žemės paviršiaus dviejų tūkstančių gyventojų miestelis su trijų šakų geležinkelio stotimi: iš miestelio liko tik griuvėsiai ir duobės, o stoties rajone, kur visada stovėdavo daugybė prekinų vagonų, nebeliko nei vagonų, nei geležinkelio, nes geležinkelio bėgiai buvo išrauti ir išmėtyti, o vagonai sudaužyti. Bombardavimą vykdė, sako, anglų lėktuvai. Žmonių aukų nebuvę daug, nes žmonės iš miestelio spėję pabėgti.

(Bus daugiau)

K. J. MACKE & COMPANY

1924 m. Kazio Mačiuko įsteigta Apdraudos Agentūra

2549 West 71st Street, Chicago, Ill.

Tel.: PROspect 6-3140

Tvirtyje apdraudos įstaigoje apdraudžiam namus, baldus, prekes, krautuvų langus, tavernas, automobilius ir kitus įvairius vertingus daiktus; apdraudžiam namų savininkų atsakomybę, gyvybę ir asmenišką atsakomybę. Reikalui esant, apdraudos mokesčius galėtume paskirstyti net 7 mėnesiams. Kviečiame pasinaudoti mūsų ilgų metų patyrimu ir apdraudos reikalais mielai teikiama patarimais.

ATVYKITE IR ĮSITIKINKITE

Mūsų kainos mažesnės
negu kitur!

Pasirinkite medžiagas tiesiai iš
ritinio ir jums nukirs tiek kiek yra
reikalinga vienai eilutei arba kelioms.

Didžiausias pasirinkimas visai
šeimai, mažiems ir dideliems!

Toliau gyvenantieji gali gauti medžiagų
pavyzdžius, ir jiems pasiūsiame to-
kias medžiagas, kokių jie pageidau-
s. C. O. D.

DIDŽIAUSIAS MEDŽIAGŲ
PASIRINKIMAS URMO
PREKYBOS APYLINKĖJE

• SILKAS • VILNONĖS VIETOS IR ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS,
• VELVET, • MEDVILNĖ, LININĖ IR LANGAMS UŽUOLAUDŲ
VISOKIŲ RŪSIŲ MEDŽIAGA.

Darbo valandos: Kasdien nuo 8:30 val. ryto iki 6 val. vak.;
Pirmadienį iki 7 val. vak.; Šeštad. nuo 8:30 val. ryto iki 5 v. v.

HENRY S. FRAERMAN

215 WEST JACKSON at WELLS Tel. WEBster 9-4187

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius,
ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis
parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus,
neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CENTral 6-5208

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Sovietinės literatūros paraštėje

Per pastaruosius kelis metus sovietų pavergtoje Lietuvoje išleista gausu reikšmingų lituanistinių veikalų — lietuvių literatūros istorija, Lietuvos istorija ir jos šaltiniai, platūs peržvelgiamieji liaudies meno rinkiniai, eilė lietuvių literatūros klasikų, ir kita. Visi šies veikalai kruopščiai parduoti, plačiai paskleisti ir savo visumoje sudaro stambią intelektualinio darbo poziciją. Pakliuvę tremtin, jie primena, kad ir Lietuvoje lietuvių mokslo ir meno darbai gaivina. Jaunesniems šioji literatūra, kuriai tremties darbai ne visada savo apimtimi prilygsta, kartais patarnauja stimuliu susidomėti lietuviškais istoriniais klausimais. Kai kuriais atvejais ši literatūra paprovokuoja net ir tremty esančių lituanistų galvojimą. Kiekvienu atveju, ji savo akademiškumu, kad ir šališku, ryškiai kontrastuoja su tam tikra dalimi tremtyje gaminamos, ypač populiariajam naudojimui skirtos, literatūros. Gali būti, kad ši literatūrinė medžiaga paskatins ir mūsų kovą prieš kultūrinį nuosmukį, nes, besididžiuojant laisve ir besigailint pavergtųjų, nuo pastarųjų kai kuriais atžvilgiais jau pradeda atsilikti. Tokie liūdni savimi pasitenkinimo vaisiai!

Sovietinėje Lietuvoje leidžiamieji kapitaliniai lituanistiniai veikalai liudija pastangas naująją, sovietinę sistemą organiškai prigydyti vietinės kultūros tradicijon, kad neberekėtų sistemą paremti vien nuoga jėga. Darbui skiriamas stiprias (užsilikusias ir priaugančias) jėgas, aprūpinant jas gausiais medžiaginiais išteklių ir darbo galimybėmis, ir jame remiantis viena iš labiausiai imponuojančių modernių intelektualinių sistemų, visom pastangom suteikiant masyvaus nuoseklumo išpūdį, — sovietų pastangos prisigydyti lietuviškoj tradicijon neatrodo būsiiančios visiškai nesėkmingos. Išskiriant sovietinėje okupacijoj implikuotos, prievartos momentą, daug kas, šio metu vykstant sovietinėje Lietuvoje, iš tiesų rišasi su socialiniais procesais, prasidėjusiais daug anksčiau ir turėjusiais organišką vaidmenį lietuvių tautiniame atgimime. (Pavyzdžiui, industrializacija, sekuliarizacija, tam tikra revoliucinė tradicija, be kurios ir Lietuvos valstybinis

prisikėlimas 1918 m. bei jos palyginti pažangi socialinė politika nebūtų buvusi galima). Šie neabejotinai egzistuoja ryšiai kiekviena proga ne tik išryškinami, bet ir propagandistiniais tikslais pervertuojami, kad atrodytų reikšmingesniais, negu jie yra, ir savotiškai istorinėje perspektyvoje pateisintų — žmogiškai ir nepateisintą — dąbartį.

Būtų tikrai stebėtina, jeigu šie stambaus masto ir sistemiški darbai nepasitarnautų komunizmo prigydimui lietuvių tauton labiau, negu ligšiolinė grubesnė ir dienos reikavimais ribotų perspektyvų propaganda, savo intelektualiniu tūriu neprašokusi net ir mūsų varganos laikraštinės publicistikos.

V. K.

Keliais ir takeliais po Europa

Rasa Gustaitytė
(Tėsinys)

Kai Don Murray grįžo Amerikon ir jo žvaigždė kino pasaulyje iškilo jis pasikvietė savo seną stovyklų bendradarbį Beldon Paulson ir sudarė planą padėti šitiems užmirštiesiems. Planui su nauja ir įdomia idėja įvykdyti pasirinko Sardiniją.

Kodėl Sardiniją? — Ekonomikai tai visiškai atsilikęs kraštas. Žemė sausa ir akmeninga. Gyventojai neturtingi, verčiasi daugiausiai žuvavimu ir avių auginimu. Daug bedarbių, daug skurdo. Bet 1952 m. kai buvo panaikinta malavia visoj saloj valdžia pradėjo didelius pagrindinius ekonomijos vystimosi projektus: statė kelius, vandentiekius ir užtvankas, kurios suteikė elektrą daugeliui kaimų ir pavertė sausą, nederlingą žemę į vaisingus laukus. Bet Sardinijai — dabar augančiam kraštui buvo reikalinga pagalba. Todėl Don Murray su Beldon Paulson ir išrinko Sardiniją kaip pabėgėliams tinkamiausią įsikurti.

Don Murray su savo aktore žmona Hope Lang nupirko 140 akrų žemės ir įsteigė naują organizaciją, kurios direktorium sutiko būti Beldon Paulsen. Naujosios organizacijos "HELP" — Homeless European Land Program planas buvo priimti pabėgėlius, kurie negali emigruoti iš Italijos, bet kurių sveikata leidžia dirbti. Kiekvienam duoti

žemės dalį ar nuosavybės mažoj industrijoje. Gavėjas pradėjęs dirbti po truputį užsimokėtų ir su tais pinigais HELP atsiveža daugiau pabėgėlių. Dabartiniam žemės plote manoma apgyvendinti 25 šeimas.

Projektas buvo pradėtas 1957 m. vasarą. Dabar, maždaug metai vėliau, čekų, jėguslavų, vengrų, ispanų — jau 11 pabėgėlių, stovi penki namai. Statomas ir 6-sis namas. Auga melonai, arbūzai, pamidorai ir kitos daržovės šeiminkams labai reikalingos. Po kiek laiko bus sodinami apelsinų ir citrinų medžiai. 500 viščiukų iš Olandijos dovanotų kelia triukšmą tvarte. Po šiaudine pastoge stovi plytų mašina, kuri kasdieną padaro 1000 cementinių plytų. Keletas darbininkų HELP projekte yra buvę bedarbiai sardiniečiai iš artimo miestelio.

Didžiausia projekto problema yra taip vadinamos "pabėgėlių psichologijos" pakeitimas. Žmonės, kurie metų metais turėjo gyventi stovyklose be darbo, be tikslo, be vilties yra pasikeitę žmonės. Stovykloje buvo duota valgyti 3 kar per dieną ir nauji batai — kai seni susidėvėjo. Stovykloje tereikėjo pildyti tik tam tikri įsakymai, kad maži pabėgėlių norai būtų patenkinti.

Daugelis, kuriems buvo siūlyta vieta Sardinijoje atsisakydami, kad laukia išvažiavimo į Ameriką — į kurią jie žino, kad jų nepriims. O tie kurie važiojo iš karto nusivylė. Įpratę stovykloje būti prižiūrimi nenorėjo nei darbo nei atsakomybės ir išsigando kad projekto direktoriaus gali būti išnaudojami. (B.d.)

IŠ ARTI IR IŠ TOLI

Chicago Santaros skyriaus Lietuviškojo Žodžio Sekcijos susirinkimas įvyks š.m. lapkričio mėn. 26 d. 7:30 val. vakaro pas R. Kavolienę (1938 S. 48th Ct., Cicero). Susirinkime yra numatyta V. Kavolio paskaita "Kūrybiškumo sąlygos". Visi santariečiai kviečiami atsilankyti.

* * *

New Yorko Šviesa ir Santara rengia viešą Dr. Vinco Kudirkos minėjimą.

* * *

Bostono Santara paaukojo \$30 Lituanus paremti.

* * *

Prieš kiek laiko įvykusioje New Yorko Šviesos-Santaros išvykoje Algimantas Gureckas davė referatą, kuriame palygino Lietuvos ir Prancūzijos konstituciją.

* * *

Bernardas Prapuolenis atstovavo Santarą iškilmingoje Korp. Neo-Lithuania metinėje šventėje Chicagoje, o Min-daugas Balčiauskas Korp. Kęstutis metinėje šventėje.

* * *

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL — SATURDAY, NOVEMBER 22, 1958

Regina Šaparaite išrinkta De Paul universiteto Chicagoje lietuvių klubo išdininke. Klubas yra numatęs suruošti kalėdinę eglutę, surengti koncertą ir kitais įvairiais būdais reikštis universiteto gyvenime.

* * *

Arvydas Vaišnys, Santaros skyriaus Waterbury pirmininkas, už skautišką veiklą buvo apdovanotas Lietuvių Skautų Sąjungos Vėliavos žymeniu.

* * *

Vaclovas Steponis - Steponavičius aktyviai dalyvauja New Yorko Lietuvių Sporto Klube išrinktas to klubo pirmininku.

* * *

Rimas Kalvaitis išrinktas Philadelphijos Studentų Sąjungos skyriaus pirmininku.

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aliumininius langus, duris ir vasarinius tinklius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielai noru
Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sieloganis, atsiuntė Petriui Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusiu įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiųsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSTYBININKAI, MOKSLININKAI JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIAS RASTUS.

ANTANAS GINTNERIS

Juozo Pautieniaus kūrinių paroda

Ji pavadinta jo paties apžvalgine. Buvo atidaryta lapkričio 15 d. 1 val. ir tęsėsi tikrai dvi dienas. Patalpos — trys kambariai savo bute. Išstatyta 25 nauji kūriniai. Išdėstyta tvarkingai ir skoniningai. Kiekvienas pagal savo rūšį ir tinkamumą. Nauji darbai — koloritu ir kompozicija, žymiai skirtingi nuo seniau matytų. Meno žinovai aiškino, kad dail. Jz. Pautienius vėl padarė didelį šuolį pirmyn meno srityje. Svečiai stebėjosi tokiu dailininko pažangumu ir darbštumu, nes visi matytieji darbai yra sukurti šių metų eigoje, o kita tiek pasilieka neišbaigtų. Dailininkas greitu laiku išvažiuoja į Kanadą. Jisai ten turės meno parodą Toronte ir Montrealyje, o vėliau ir Bostone. Taigi, dail. Jz. Pautienius netik darbštus ir pažangus, bet ir bėglus, jo visur pilna JAV ir kitur.

Daug lankytojų

Iškilmingai atidaryta meno paroda. Susirinko kelios dešimtys asmenų. Matėsi red. kun. dr. Jz. Prunskis, Nelly Deachman, Illinois dail. sąjungos parodų rengėja, Kult. Fondo pirmininkas J. Švedas, prof. A. Varnas, inž. arch. J. Mulokas, B. Babrauskas, J. Kreivėnas, P. Maldeikis, P. Kesiūnas, mokyt. Vilimaitė, dail. Marčiulionis, Tulauskaitė, Daugirdai, Baronai, prof. Jakubėnas, J. Ignatonis, V. A. Račkauskas, kun. Petrakis, žvejai Kublickas ir Grišmanauskas, Tričiai, Vaitiekūnai, Geštautienė ir kt., kurie atvyko pirmieji. Vėliau parodą aplankė visa šimtinė asmenų, kurių neįmanoma išvardinti. Atidarymo metu kalbėjo J. Švedas, P. Maldeikis, B. Babrauskas, J. Kreivėnas ir Nelly Deachman. Ypatingai širdingai išsireiškė angliškai kalbančioji ponija, kuri pažįsta dail. Jz. Pautienį jau 8 metai ir stebėjosi jo didele pažanga kūryboje, kurią jis daro kasmet vis geryn ir geryn, nes ji tai aiškiai matanti iš jo naujausių darbų, kurie šandien išstatyti parodoje.

Kūryba iš širdies gelmių

Taip pasakė Kult. Fondo pirm. J. Švedas. Jisai platokai nusakė dail. Jz. Pautieniaus atliktus darbus ir koks įnašas įdėtas į lietuvių tautos lobyną. Cicero apyl. pirm. P. Maldeikis pasidžiaugė savo nario kūrybingumu ir darbštumu; raš. B. Babrauskas dailininko nepaprasta pažanga ir šios parodos surengimu, kad visi galėtų matyti ir pasidžiaugti naujais meno laimėjimais, o mok. J. Kreivėnas linksmi nuteikė prisimindamas mokyklos laikus, kai dail. Jz. Pautienius buvo jo paįsy-

bos mokytojas, bet jo neišmokęs taip piešti, kaip pats dabar paišo.

Visi dail. Jz. Pautieniui linkėjo Kanadoje pilno pasisekimo!

Tarptautiniai rekordai

Britų žurnalas "The Economist" paskelbė pavienių tautų charakteringiausias nuodėmes: amerikiečiai pirmąja

pasaulyje skyrė bomis, Japonija — savizudybėmis, Belgija — išgerto alaus kiekiu, švedija — išgertos degtinės kiekiu, o Austrija — povainikiu vaikais.

NOW AT

SOLTIS

POLAROID'S

10TH Anniversary Sale!

BUY NOW—

Save \$28.82

FREE!

6 months' film supply
(8 Rolls)

FREE!

Bounce flash bracket

FREE!

8 Big 5 x 7 Enlargements

FREE!

2 picture
albums

FREE!

25 Postcarders
(Turns a picture
into a postcard)

*"Finished
Pictures in
60 seconds"*

all **FREE**

with **NEW
MODEL 800
POLAROID®
Land Camera Kit**

Similar free gifts
available with other kits

Now's the time to buy that camera you've been thinking about. We mean the Polaroid Land Camera . . . the only camera in the world that gives you a beautiful finished picture in just 60 seconds. And right now, during Polaroid's 10th Anniversary Celebration, you can get gifts worth \$28.82 when you buy a Model 800 Kit.

EASY TERMS

SOLTIS

**HOME APPLIANCES
AND FURNITURE**

2647 West 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

7 • NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, NOVEMBER 22, 1958

Meno Parodos atgarsiai

New York'o dienraštis "Herald Tribune", rugsėjo mėnesio 7 dienos laidoje tuo laiku Riverside Museum patalpose bevykstančią lietuvių meno parodą pavadino: Lithuanian, not Soviet, Art. Tai yra tolimesnės meno kritikos pavadinimas, kuris yra toliau kritiko iškeliamas, kad lietuviai žymiai skiriasi nuo dabartinės rusų menininkų krypties, tuo pačiu gana aiškiai pabrėžiama, kad lietuviai menininkai, bent daugumoje, ryškiai reprezentuoja moderniojo meno internacionalinį stilių, vietoje kad save troškintų siaurame nacionalizme.

Pirmoje eilėje yra paminėtas Elskus (Bielskus) kaip daugiausiai dinamiškas, savo talentą įrodymas trapiu, bet drąsia studija savo kūrinio "Uolų formacija". Šis darbas yra įdėtas tos pačios dienos laidoje dienraščio "New York Times". Pas Galdiką iškeliamas turtingas pajutimas spalvų. Paškevičiaus talentas pajaučiamas aliejiniuose darbuose, tiek natūraliose, tiek figūrose. Taip pat yra paminėtas impresionistas V. K. Jonynas, asmeniškais vizijomis ir distorcija užsiimęs skulptorius Košuba ir su gyvomis formomis bei spalvomis besireiškiantis V. Petravičius.

"New York Times", rugsėjo 7 dienos leidinyje, kritikas iškelia dažnai pasireiškiančią nostalgiją menininkų darbuose, kuri jaučiama tiek abstraktuose, tiek daugiau realių darbų pasirinktoje humoreskinėje arba prislėgtoje, liūdnoje tematikoje. Kritikas Preston baigia savo straipsnį: "However, in my opinion, the outstanding artists here are Augius, Elskus, Jonynas, Kiaulėnas, Paškevičius and Viesulas."

"Art News", savo spalio mėnesio laidoje, pradeda straipsnį su pavadinimu "First Lithuanian International (Riverside Museum)". Čia kritikas tuojau pastebi nacionalistinį darbų charakterį, bet tuojau po kablelio prideda "but more remarkable was international quality of the work in a range of styles from realism to abstraction".

Prisimintini darbai primetami Viesului, Elskui, Paškevičiui ir Jonynui. J. G. B.

Škotiškos Kalėdos

Kalėdoms artėjant ir vaikams pradėjus nekantrauti, ką jiems Kalėdų Senelis atneš dovanų, McMeikas vieną vakarą išėjęs pro duris iššovė porą kartų iš šautuvo į orą ir grįžęs į trobą pasakė: Deja, vaikai, Kalėdų Senelis nusižudė...

help your
HEART FUND
help your HEART

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus. Ofiso telefon.: PROspect 8-3229 Rezid. telefon.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiksliai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadi. ir sekmadi. ofisas uždarytas. Rez.: 3241 WEST 66th PLACE Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmadi., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antradi. nuo 1-5, Trečiadi. ir Šeštadienį tik susitarus.

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
DR. K. NASVYTIS
proto-nervų ligos
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
FRontier 6-0304 — RANDolph 6-1190
(Rez. tel.: Bafavia, Ill. 4287-M-1)
Konsultacija tik susitarus.

Ofiso telefon.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

PHYSICIAN AND SURGEON
(Lietuviai Gydytojas)
2500 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 2-4 po pietų ir 7:30-9 vakaro. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta. Ofiso telefonai: PROspect 6-3838 Rezid. telefonai: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius. 2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO. 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val. Trečiadi. ir šeštadi. tik 10-12 val.

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonai: LAFayette 3-3210
Jei neatsiliepią šaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30 Daily afternoons. Vakara: pirmadi., antradi., ketv. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmadi. ir ketvirtadi. 1-4 popiet, antradi. ir penktadi. 5-8 val. vak. Neradus, skambinti mano asistentui DR. V. REKLYS, tel.: RE 7-2806

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštadi. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta. Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas 4645 SO. ASHLAND AVE.
Ofiso valandos: nuo 3-8. Treč. šešt. ir sekm. tik susitarus. Ofiso telefonai: YARds 7-4787 Namų telefonai: PROspect 6-1930

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezid.: LAFayette 3-1172

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
OFISAS: 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
Ofiso val.: pirmadi. 8-10 val. vakaro, antradi., trečiadi. ir penktadi. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123 Rezid. telefonai: GLbson 8-6195
Valandos: pirmadi. ir ketv. nuo 5 iki 9 val. vak., antradi. ir penktadi. nuo 1 iki 5 val. popiet, šeštadi. nuo 2 iki 4 val. popiet, trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso ir rez. PROspect 6-9400

Dr. Ona Vaškevičius

(VAŠKEVIČIŲTE)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 SO. KEDZIE AVENUE
Val.: kasdien nuo 1-3 popiet ir nuo 6-8 val. vakaro; šeštadi. 1-4 popiet trečiadienį ir kitu laiku tik susitarus

C. Z. VEZEL'IS

DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2244
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadi. 1-4 val. po pietų. Trečiadi. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. off.: FR 2-4841, 9 A.M.—5 P.M.

Dr. res.: AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9:00

Dr. Justina ŽIRGULIS

Specialybė įvairios nervų ir proto ligos—vaikų ir suaugusių.
PITTSFIELD BUILDING, Kamb. 621
55 E. Washington St., Chicago 2, Ill.
Priėmimas tik pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bendažai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

CHICAGOS ŠVARIASIAUSIAS IR

MODERNISKIAUSIAS DARŽAS

BUČO DARŽAS

WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

GRADINSKAS

NEMOKAMA

TAISYMO GARANTIJĄ

televizijoms pirkto pas mus
Priimam senas • Duodam
išsimokėtinai.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998

Atdada kasdien. Sekmad. uždaryta.

WAKE UP! LOOK UP! SIGN UP!

GROUND OBSERVER CORPS

CALL CIVIL DEFENSE

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus. VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta), šeštadi. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė

756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštadi. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įveda netikrą — artificinę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

Telefonai: YARds 7-6616

Nuo 10:00 val. ryto iki 8 val. vakaro.

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtampimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svajimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliaregystę. Prirenčiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektra, parodant mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiamą į mokyklos vaikus.

VALANDOS:

Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro. Šeštadieniais iki 4 val. vakaro. Trečiadienį ir sekmadi. uždaryta.

4712 S. ASHLAND AVE.

YARds 7-1373

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU

(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS

Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

STANKUS

Construction Co.

Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.

Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.

Ofiso ir namų telefonai:

PROspect 8-2013

7403 So. Western Ave.

CHICAGO 36, ILL.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,

1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį

nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto

VAKARUŠKOS: pirmadi. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

SATURDAY, NOVEMBER 22, 1958

Lietuviškųjų kartų bendruomenė

Kovodami tremtyje už Lietuvą, kovojam už idealą. Idealai gyvena žmonių protuose ir širdyse ir auga, turtėja arba nyksta, taip, kaip mūsų protai ir širdys. Užtat, jeigu mūsų kova už Lietuvos idėją yra prasminga ir gyva, mes tą idėją savo kovos eigoje patys kuriam, formuojame. Tokiai kūrybai būtinai reikalingos abi lietuvių kartos — jaunoji ir senoji, nes be senosios kartos mes nežinotume Lietuvos tradicijos, tuo pačiu netekdami savo darbui išeities taško, o be jaunosios kartos — mūsų krašto ir jo idėjos paveldėtojų — visa mūsų kova nustotų prasmės, pavirsdama sentimentalių prisiminimų ir tuščių protavimų rinkiniu.

Idėją kurti gali tikrai dvasiškai gyvi žmonės, "neužbaigti" žmonės, kurie vis dar ieško naujų dvasinių vertybių, nuolatos garbingai, rimtai ir drąsiai pervertindami savo tikėjimą ir jo pagrindus. Tokių žmonių rasime abiejų kartų atstovų tarpe, ir kaip tik iš tokių žmonių susidaro lietuviškųjų kartų bendruomenė — gyvų žmonių bendruomenė.

Jaunimas gali reikšti pagarbą ir pasitikėjimą tik tiems senosios kartos nariams, kurie savo elgesiu ir asmenybe parodo, kad jie yra tikrai gyvenime ko nors išmokę; kurie aktyviai ir kūrybingai reagavo į savo praeities pergyvenimus ir kurių sąmonėje nuolatosis vyko ir dabar vyksta gyvenimo faktų ir jų pačių dvasinio pasaulio sintezė — nuolatinis pasaulėžiūros kūrimas ir formulavimas. Tokie senosios kartos žmonės parodo kantrų ir palankų dėmesį naujoms idėjomis, kreipia savo žvilgsnį į ateitį, bet taip pat neatsisako galvojimo praeities kategorijomis, jeigu nėra reikalo jų keisti. Tokie žmonės yra suprantami jauniesiems, ir užtai pastarieji gali priimti jų autoritetą ir pasimokyti iš jų patyrimo.

Žmonijos istorijoje buvo tiek daug rašyta ir kalbėta apie iš kartos į kartą pasikartojantį

vaikų maištą prieš tėvus, apie senų ir naujų pasaulių statymą ir griovimą, kad, galimas daiktas, senoji karta jau išmoko suprasti karštus gyvenimą pradedančius revoliucionierius, žinodama, kad jie tiek reikalingi, kiek ir neiš-

vengiami. Tačiau yra sunku suprasti ir priimti kaip bendrus kovotojus už idėją tuos jaunos žmones, kurių "revoliucinė dvasia" pasireiškia tik tuo, kad jie iš viso nieku nesidomi, kuriems bet koks mastymas yra sunki ir vengtina našta. Jie perėjo iš vaikystės tiesiai į sutrūnijusią senatvę

ir niekada nebuvo jauni.

Kitaip tariant, kartų bendruomenės nariai pasižymine tam tikru metų skaičium, bet subrėdimu ir dvasiniu gyvbingumu. Tokie žmonės yra kūrybingi bendros kovos už Lietuvą ginklo draugai, ir jie jaučia kovotojams įprastą abipusę pagarbą ir pasitikėjimą.

R. Silbajoris

PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE!

Jau laikas pasiūsti Jūsų atneštus ar paštu mums prisiųstus KALĖDINIUS SIUNTINIUS. Kviečiame nors kartą atsilankyti į daugeliui žinomą lietuvišką įstaigą ir įsitikinti, jog mes tikrai turime didžiausią pasirinkimą įvairiausių medžiagų, moteriškų ir vyriškų baltinių, skarelių, megztukų, deimantinių rėztukų, plaukams kirpti mašinėlių, odos ir labiausiai SSSR pageidaujamų prekių žemiausiomis kainomis.

Galite ir užsakyti iš katalogų angliškas medžiagas, avalynę, vaisius, akordeonus, siuvamas mašinas, maistą ir t. t. Pav.: pusvilnonė skirtingų spalvų medž. 5 siutams 17½ yar. \$52.00, i Sibira \$53.20 Rayon skirtingų spalvų medžiaga 6 siutams 21 yardas \$57.60, i Sibira \$58.80

20 svarų taukų	\$21.30, i Sibira	\$22.50
20 svarų ryžių	\$13.74, i Sibira	\$14.94
30 svarų cukraus	\$16.00, i Sibira	\$18.10
18 svarų kiaulės taukų, 10 sv. miltų, 5 sv. cukraus, 4 sv. monų kruopų ir 2 sv. ryžių	\$28.50, i Sibira	\$31.10

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 WEST 26th STREET, CHICAGO 23, ILL., USA.

Telefonas: CRAWford 7-2126

3305 SO. HALSTED STREET. Tel.: LAFayette 3-2021

Nudžiuginkite Jūsų artimuosius dovanomis KALĖDOMS

Siuntiniai į Lietuvą

su iš kalno apmokėtu muitu. Siuntinių pristatymas gavėjams 100% garantuotas.

Siuntiniams i STRS siūsti mūsų imonė turi nuo 1947 metų betarpe sutartį su Inturistu Maskvoj

MES SIUNČIAME TIK NAUJUS JŲSŲ MUMS

PRISTATYTUS ARBA PAS MUS VIETOJE

PIRKTUS ĮVAIRIAUSIUS DAIKTUS.

Mūsų įmonėje Jūs visuomet rasite siuntiniams sudaryti didžiausią pasirinkimą įvairių vietinių ir importuotų medžiagų, odos, maisto produktų, ner-tinių, skarelių, kojinių, kostiumams priedų, stiklui rėztukų, vaistų ir pan. Jas pirkdami Jūs įsitikinsite, kad kainos labai prieinamos.

Mūsų turimi JAV keliolika tūkstančių nuolatinių klientų yra geriausias įrodymas įmonės atliekamo greito ir tikrai sąžiningo patarnavimo.

Neatidėliodami reikalaukite mūsų naująjį katalogą.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State St., Chicago 4, Ill.
Phone: WAbash 2-9354

Pristatome siuntinius greičiau, nei kiti, nes iteikiame juos paštu betarpiškai Chicagoj.

Mūsų klientai naudojami prie įmonės esama automobiliams pastatyti vieta Quincy Str. nemokamai.

SKUBĖKITE SIŪSTI DOVANAS ŠVENTĖMS

Pasinaudokite plačiai žinomos ir gerai užsirekomendavusios firmos, siunčiančios siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS and Travel Agency, Inc.

Brooklyn, N.Y. 1530 Bedford Avenue, Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272; Newark, N.J. — 312-314 Market Street, Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681; Bowling Green 9-6992.

• Siūsti galima tik naujus daiktus. • Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. • Visi maitai apmokami vietoje, mūsų įstaigose, gavėjas nieko nemoka. • Prie firmos įstaigų yra krautuvės, kuriose galite gauti įvairiausių medžiagų, odų avalynei ir kitką žemiausiomis kainomis. • Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. • Neatidėliotina mes painformuojame savo klientus apie siuntinių išsiuntimą ir jų pristatymą. • Klientų patogumui patarnaujama jų gimtąja kalba.

Istaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. vakaro.

MŪSŲ SKYRIAI

78 Second Ave.
NEW YORK 3, N.Y.
ORegon 4-1540

107 So. Vermont Ave.
LOS ANGELES 4, CALIF.
DUnkirk 5-6550

11601 Jos. Campau Ave.
DETROIT 12, MICH.
TOWnsend 8-0298

832 North 7th St.
PHILADELPHIA 23, PA.
WAlnut 3-1747

1241 N. Ashland Ave.
CHICAGO 22, ILL.
HUmboldt 6-2818

651 Albany Ave.
HARTFORD, CONN.
CHApel 7-5164

Norėdami daugiau informacijų reikalaukite mūsų firmos katalogų

Siųskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaisius, akordeonus, siuvamas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

A M E R L I T SUPPLIES CO.

2221 W. CERMAK ROAD
CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedejas.

BŪKITE TIKRI,

kad jūsų dovanojami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Ukrainą ar Sovietų Sąjungos dalis

YRA 100% APDRAUSTI

Siųsdami savo paketus, būkite tikri, kad jūs siunčiate juos per autorizuotą firmą ir reikalaukite apdraudos įrodymų.

Jūsų pačių interese turėti reikalus su patikima bendrove, kuri yra biznyje daugiau, kaip 25 metų. Mes didžiujame savo mandagiu, asmeniui, atidžiu ir greitai patarnavimu.

Gautus paštus siuntinius mes pakvituojame ir pasiunčiame sąskaitas per 24 valandas.

Atsilankykite į bet kurį mūsų skyrių ir pareikalaukite Vedejo parodyti jums paliūdytą kopiją apdraudos poliso nuorašą nuo DŪRŲ IKI DŪRŲ. Reikalaukite mūsų pukių katalogų.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street,
Philadelphia 6, Pa.
WAlnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
Telephone: LYceum 5-0900

390 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Telephone: ANDrew 8-8764

263 Market Street
Newark 2, N. J.
Telef.: MArket 3-1968

4102 Archer Avenue
CHICAGO 32, ILLINOIS
Telef.: FRontier 6-6399

6446 Michigan Avenue
DETROIT 10, MICHIGAN
Telephone: TASHmo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior Ave. & E. 71st St.
CLEVELAND 3, OHIO
Telephone: UTah 1-0807

683 Hudson Ave.
ROCHESTER, NEW YORK
Tel.: BAKer 5-5923

346 — 3rd Avenue
PITTSBURGH 22, PA.
Tel.: GRant 1-3712

Reikalaukite telefonu arba raštu mūsų siuntinių informacijų nnygę.

9 — NAUJIIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, NOVEMBER 22, 1958

LIETUVOS KARIUOMENĖS 40 METŲ SUKAKTIES PROGA

Rašo POVILAS DIRKIS

1918 m. vasario 16 d. Lietuvos Tarybai Vilniuje paskelbus Nepriklausomybės Aktą, tamsūs debesys niaukėsi mūsų žemėje. Įgyvendinti paskelbtą Nepriklausomybės Aktą jokios realios jėgos nebuvo.

Tų pačių metų lapkričio 11 dieną Santarvės vyr. karo vado maršalo Fošo seržantui užtrimitavus „karą baigti“, prasidėjo atkaklus visų tautų, ypač mažųjų, buvusiųjų pavergtų, deklaravimas šūkio „Taika be aneksijų ir kontrubucijų su tautų apsisprendimo teise“. Šio šūkio griebėsi ir lietuvių tauta, ir užvirė darbas, kuris iš karto neturėjo nei fono nei rėmų, nes karas viską sugriovė, sudegino, — niekas nieko negalėjo pasakyti, kas išeis iš tų griuvėsių. Ką gi mes galėjome tada žinoti? Mes tik viena labai gerai žinojome, kad labai norim būt nepriklausomi, todėl ta kryptimi, kas ką galėjome, kaip supratome, taip ir dirbome.

Lietuvos kaimynai nepaisė jokios „apsisprendimo teisės“ ir nukreipė savo atakas į mūsų krašto žemes. Mums nieko kito nebeliko daryti, kaip sukurti savo kariuomenę ir apginti nuo priešų savo žemę.

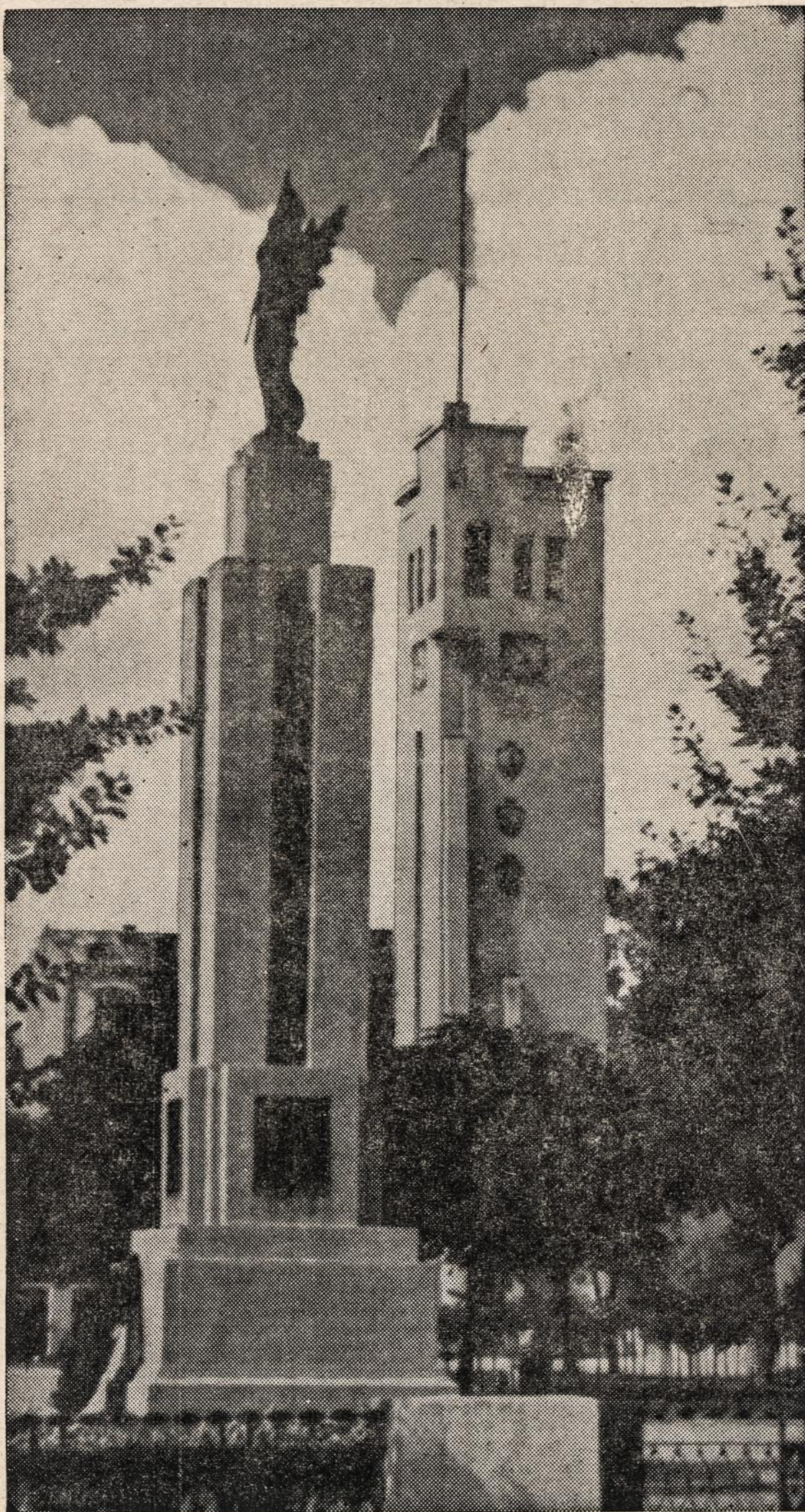
Pirmasis Neprikl. Lietuvos valstybės ministeris pirmininkas prof. Augustinas Volde-maras išleido 1918 m. lapkričio 23 d. pirmąjį įsakymą organizuoti Lietuvos kariuomenę. Antrasis ministeris p-kas adv. Mykolas Sleževičius savo atsišaukimais išjudino ir pakėlė ant kojų visą tautą.

Kritiškam momentui atėjus ir lenkų legionieriams užėmus Vilnių, ministeris p-kas Sleževičius prieš apleisdamas Vilnių išleido tokį atsišaukimą:

„Išeidamas iš faktinio padėjimo, jog mūsų sostinės miestas Vilnius susisieki-mo žvilgsniu liko atskirtas nuo Lietuvos ir jog šiuo karo metu yra būtinas reikalas ankštame sąryšyje su visu kraštu organizuoti karo pajėgas, Ministerių Kabinetas posėdyje sausio 1 d. yra nutaręs: 1) Visą valdžią mieste Vilnių pavesti Vilniaus karo komendantūrai, palikus prie jos atskirų ministerijų įgaliotinius; 2) generaliu laikinosios Vyriausybės įgaliotiniu Vilniuje palikti švietimo Ministerį Mykolą Biržišką; 3) Visas ministerijų įstaigas laikinai perkelti Kauną. Vilnius, 1919 m. sausio 2 d.

„Ministeris pirmininkas (pas.) M. Sleževičius. Ministerių kabineto reikalų vedėjas (pas.) Tadas Petkevičius“.

Greta to, Vilniaus Komendantūros karininkų buvo išleistas atsišaukimas šio turinio:

Laisvės statula Karo muziejaus sodelyje, Kaune.

PETRAS BABICKAS

NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ SAVANORIO TESTAMENTAS

Tai buvo neseniai, jog, rodosi, kad vakar... Žygiavome plačiais tėvynės vieškeliais — Tėvai palaimino į didžią naują kovą, Ir sesės palydėjo žvilgsniais mus giliais.

Mes ėjome pirmyn linksmi, nerūpestingi; Jaunoj krūtinėj širdys drąsiai dūko — Kaip upė toluoj kad daro staigų vingį, Taip mes tėvynės vieškelį tiesiau pasukom...

Kiek ėjo mūsų, nieks tada neklausė, Taip pat neklausė niekas — kur; Tik žalios girios žygio maršus ošė, Tik saulė sveikino kasdiena vis kitur.

Ir buvo taip gražu, kaip iškilmės bažnyčioj...

Juk laisvės, žemės ėjome surast; Atrodo, kad tais metais kažkas geras tyčia

Mums davė džiaugsmo kruvinas taures.

(Nukelta į 11 pusl.)

„Vilniaus piliečiai!

„Su visa Lietuva, su jos liaudimi jungia mus nesutraukomi ryšiai. Ta pati žemelė mus maitina, drauge per šimtus metų tempėme vergijos jungą, drauge kovojame dėl laisvės.

„Piliečiai! Šiandieną su-

švito mums Laisvės spindulys! Mūsų tėvynė Lietuva tampa nepriklausoma demokratinga valstybė, kurioje visi piliečiai be tautų skirtumo turės laisvę ir lygybę. Lietuvos nepriklausomybė neša mums visiems, ligi šiol pavergtiems, laisvę

ir laimingesnę būtį. Vienybėje, kaip broliai padavę kiti kitam rankas, eikime drąsiai į kovą, visi kaip vienas stokime už tėvynę. Lietuva pavojuje! Į rytinę mūsų krašto sritį jau įsibrovė svetimoji Rusijos kariuomenė. Maskoliai ateina išsiurbti iš Lietuvos paskutinių syvų, o mums su gaisrų pašvaiste neša badą, kankynes ir griuvėsius.

„Stokime visi Lietuvos ginti! Nelaukime toliau nervalandos. Kas myli Lietuvą, kas trokšta laisvės, kas pajėgia valdyti ginklą, stokime į Lietuvos krašto apsaugą.

„Drąsiai stokime pirmieji į kovą, užstokime kelią priešininkui, kuris veržiasi varu į mūsų kraštą, smelkiasi į mūsų sostinę, Vilnių. Savo ginklų nesutepsime mūsų brolių darbininkų krauju, ginsime tik mūsų Motiną Tėvynę, mūsų Lietuvos nepriklausomybę. Visi, kaip vienas stosime krašto apsaugos eilėse ir atremsime besiskverbiantį priešininką!

„Vilniečiai! Vilniaus komendantūra šaukia į apsaugos savanorių pulkus visus piliečius be tautų skirtumo. Bus sudaryti atskiri būriai, komanduojami lenkų, baltarusių, lietuvių ir kit. kalbomis. Įstojimo sąlygos yra tam tikrame atsišaukime nurodytos. Užsirašyti galima kasdien nuo 9 ryto iki 1 p.p. Vilniaus komendantūroje, šv. Jurgio g. 36, buvusieji Verwaltungo namai prieš Lukiškių aikštę. Mūsų kraštui ir mūsų laisvei gresia pavojus — prie ginklo!

„Vilniaus Komendantūros karininkai“.

Vyriausybė persikėlusi į Kauną tuč tuojau išleido kitą atsišaukimą į lietuvių tautą tokio turinio:

„Lietuvos piliečiai!

„Vyrai! nekartą Lietuvos priešai norėjo uždėti ant mūsų amžiną nepakeliamą jungą, bet mūsų Tėvynė nenugalėta. Ji gyva. Šiandieną visi išvydome Laisvės rytojų švintant; Lietuvos nepriklausomybė neša visiems laisvę ir laimę; tat ginkim Nepriklausomą Lietuvos Valstybę! Vienybėje, kaip broliai, pasidavę kiti kitam rankas, eikime drąsiai į kovą, visi kaip vienas, stokime už tėvynę! Lietuva pavojuje!

„Vokiečių kariuomenei atsitraukiant, jau įsibrovė Lietuvon svetimoji Rusijos kariuomenė. Ji eina, atimdama iš mūsų gyventojų duoną, gyvulius ir mantą. Jos palydovai — badas, gaisrų pašvaistės, kraujo ir

(Tęsinys 11-me pusl.)

AMŽIAIS BUDĖJĘ LAISVĘ LAIMĖJOM — PER AUKAS IR PASIŠVENTIMĄ

(Tęsinys iš 10-to psl.)

ašarų upeliai. Tad ginkime Lietuvą! Parodykim, jog esame verti amžiais kovotos laisvės; šiandieną Lietuvos likimas mūsų pačių rankose.

“Nelaukdami toliau nei valandos, kas myli Lietuvą, kas trokšta laisvės, kas pajėgia valdyti ginklą, stokiame į Lietuvos Krašto Apsaugą. Būrių būriais eikime iš kaimų, viensėdijų, miestų ir miestelių, eikime iš visų Lietuvos kraštų laisvės ir Tėvynės ginti. Stokiame drąsiai pirmi į kovą!

“Drąsiai, be baimės, kaip mūs tėvai ir sentėviai, užstokime priešams kelią, pakelkim žygį už Mūsų Motiną Tėvynę, už Lietuvos Valstybę!

Mykolas Slezevičius

“Ministeris Pirmininkas M. Slezevičius ir Krašto Apsaugos Ministeris karininkas Velykis”.

Po tų visų atsisaukimų gaušūs savanorių pulkai pradėjo rinktis iš visų Lietuvos vietų. Tačiau susibūrusių savanorių į naujai atkurtos kariuomenės eiles nebuvo užtektinai, todėl 1919 m. sausio 15 d. buvo paskelbta karininkų, karo valdininkų, puskarininkų mobilizacija ligi 45 m. amž. Jie ligi vasario 1 d. turėjo atvykti į atitinkamas kamentūras.

Savanoriai ir pašauktieji nebuvo tinkamai aprenkti, kas su batais, kas su raginėmis, ir sočiai nepavalgę, nes kraštas vokiečių buvo perdėm nualintas ir trūko maisto. Dažnai užtekdavo duonos ir žirnių sriubos, o kartais ir tos nebūdavo. Ginkluoti irgi įvairiai, kas su medžiokliniu šautuvu, kas su vokiečių ar rusų surūdijusiu karabinu. Tačiau stebuklingai greit susiformavo — išaugo įvairiose Lietuvos vietovėse keli pulkai: pėstininkų, artilerijos ir net kavalerijos keli eskadronai su šokia tokia aviacija, ir jau 1919 m. vasario mėn. pradžioje sugriaudė pirmieji Nepriklausomybės karo šūviai, pasiliejo pirmųjų aukų kraujas...

Šiandien sunku net įsivaizduoti, jog silpnai ginkluoti Lietuvos vyrų pulkai turėjo net dvejus metus skersai ir

Kasdien į širdį ką nors naujo dėjom; Atėjo kančios, pergalė, klasta... Mirties sapnais atpirkome idėją, Kuria išauklėjo lūšnelė apleista.

Tenai tada nupiovė mano koją, O draugui Andriui išėmė akis... Kiek tėviškės laukuos pasėjome artojų — Nei vyšnios, nei rugiai to jums nepasakys.

O laikas plaukia vis į melsvą jūrą, Tai buvo neseniai... Tai buvo praeity... Nūn vėl tauta į naują aušrą žiūri, Jos laisvės vieškeliais jau rengias eiti kiti.

Matau: gyva, gajai, drąsi mano tėvynė — Ji žengia išdidžiai laimėjimo keliu. Juk neveltui Giedraičiuos nuoširdžiai ją gynėm, Krauju išpuošę daug laukų žalių...

Todėl šypsodamas gyvenimą palieku; Ateikite jauni į mielą buities puotą — Juo man širdy mažiau belieka vieko, Juo jums daugiau jo bus tėvynei atiduoti.

išilgai savo kraštą žygiuoti, tarškančių priešų kulkosvaidžių lizdus pulti, griausmingas patrankas atakuoti, ir tik tokiais veiksmais stumti rusų, bermontininkų ir lenkų divizijas iš Lietuvos, kol įstengė istorinio Nepriklausomybės Akto nutarimus įgyvendinti.

Po priverstinės “taikos” su lenkais ir po bendrojo patikrinimo, tie mūsų pulkai pasigedo net 2527 vyrų: 1) kautynėse žuvo 40 karininkų, 1292 kareiviai ir 67 partizanai-šauliai — iš viso žuvo 1401; 2) dingo be žinios 16 karininkų ir 813 kareivių — viso 829. Be to, kautynėse buvo sužeista 93 karininkai, 2438 kareiviai ir 146 partizanai-šauliai — viso 2677. Dalis iš jų visam amžiui liko invalidais.

Šios dienos akimis žiūrint tie skaičiai neimponuoja, tačiau anais laikais neskaitytinai ir vos atsikūrusiai tautai tie skaičiai buvo labai dideli ir skaudūs. Nepriklausomybės kovų dalyviai žino, kad sektini mūsų kartų kartoms, laisvė atėjo karo laukais, kurių jaunimui ir būsimiems rie pagarsėjo istorinėmis kau-

tynių datomis. Tuose laukuose vėliau atsirado paminklai, dideli kryžiai ir maži kryželiai, kurie liudija apie sudėtus aukas ant tėvynės aukuro.

Siais metais lapkričio 23 d. nuo Lietuvos kariuomenės atsikūrimo sukanka 40 metų. Tos kariuomenės, kuri įgyvendino Vasario 16 d. Akto nutarimus, savo krauju apibrėždama Nepriklausomos Lietuvos sienas. Jeigu ne Lietuvos veteranų Vilniuje vasario 16 d. paskelbta deklaracija būtų taip ir pasilikus popieriuje. Lietuvai nieko nepadėjo nei “tautų apsisprendimo teisė”, nei Versalio taikos konferencijos pagimdyta Tautų Sąjunga, nei Versalio taikos sutartis. O kaip tik trukdė — prievarta su lenkais “taika” buvo padaryta. Narsumas, atskirų drąsulių atlikti žygiai ir jų pavyzdžiai, vedė į laimėjimus anuomet mūsų karių pulkus, ir visiems laikams jie palieka mūsų kartų kartoms, mūsų jaunimui ir būsimiems kariams.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Visuomet mokėjome aukštus dividendus

DABAR JUOS DAR

PADIDINOME

1/2%

TAUPYTOJAMS TEIKAME ĮVARIUS PATARNAVIMUS VELTUI.

Kešiuojame čekius. Perkam ir parduodam valstybės bonus. VISOS SANTAUSPOS APDRAUSTOS IKI \$10,000.00.

CRANE SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

2555 WEST 47th STREET

LAfayette 3-1083

B. R. PIETKIEWICZ, prez.

E. R. PIETKIEWICZ, sekr. ir adv.

Darbo valandos: pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 8 val. vak.; antrad. ir penktad. nuo 9 iki 5; trečiad. uždaryta, o šeštad. nuo 9 iki vidudienio.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Daktaro Živago lenkiška versija

R. Brandstaetterio pjesė “Tyla” su dideliu pasisekimu vaidinama Viena

Madame Stella Kadmon teatre Viena, Austrijoje, nepaprastai didelį pasisekimą turi lenkiškas “Živago”, tikriau pjesė “Tyla”, kurią parašė lenkų dramaturgas Roman Brandstaetter, grįžęs į savo kraštą 1948 m. Po spalio revoliucijos 1956 m. pjesė keltą kartų buvo suvaidinta net Varšuvoje.

Brandstaetter turi parašęs 14 teatrinių veikalų, bet šiuo metu gyvena iš visokio gyvenimo pasitraukęs Tatrų kalnų vasarvietėj Zakopane.

Lenkų Živagas nusižudo

Priešingai Pasternako Živagui, Brandstaetterio veikalas centrinė figūra Ksaveras Ponilovskis buvo atsidavęs komunistas iš pat savo jaunystės. Savo didelį talentą kaip rašytojas ir žurnalistas Ponilovskis atiduoda komunistinio interesams.

Pasternako Živago negalėjo susigyventi su naujuoju komunistiniu pasauliu ir buvo sunaikintas. Brandstaetterio Ponilovskis tarnavo savo naujam pasauliui su aistringumu atsidavimu, bet galų gale įsitikino, kad jis niekaados to pasaulio negalės prisiminti ir pats save sunaikino. Prokuroras, kuris buvo Ponilovskio kaimynas ir draugas ir kurs pats pradėjo abejoti dėl to naujojo pasaulio, apie Ponilovskio nusižudymą pasako, kad jis pasirinko tylą, kaip vienintelę išeitį iš savo dilemos.

Trijų veiksmy veikalas turi 6 veikėjus. Visas veiksmas vyksta toje pačioje vietoje — viename kambaryje, kurs yra ir gyvenamasis, ir miegamasis ir valgomasis, kaip paprastai yra butai komunistų valdomuose kraštuose.

Pranešime sakoma, kad veikalą pradėjus vaidinti įtampa pradeda augti jau po pirmųjų 5 minučių ir kad autoritui yra pavykę duoti pjesei tokį betarpiškumą, jog vaidinimui vykstant žiūrovai pasijunta drauge su aktorais — dalyvauja ir bendrai pergyvena Ponilovskio ir kitų personazų dramą.

Crybai auga virtuvėje

Grybų mėgėjams gera naujiena gauta iš Battelle-Institut, Columbus, Ohio, kur esąs išrastas metodas grybus auginti retoriuose, t.y. stikluose namie, juos “pasodinant iš sėklos” ir auginant tam tikruose maistiniuose skiediniuose. Kai kurios grybų rūšys išaugusios per 3 dienas.

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, NOVEMBER 22, 1958

Anatolijui Kairiui paėmus žodį

Gerb. p. Redaktoriau,
Prašau neatsisakyti įdėti
į "Naujienas" šį pasisaky-
mą.

"Naujienų" 1958.XI.8 d. nu-
meryje p. Anatolijus Kairys
išspausdino straipsnį "Imu
žodį", kuriame jis pasisakė
prieš nuosmūčio vad. mani-
festą ir ypač apie kai kuriuos
jį pasirašiusius asmenis. Ką
p. Kairys galvoja apie "mani-
festą", manęs nedomina. Nes-
varbu man ir ką yra pasakęs
tasai "neabejotinai aukštos
kultūros kritikas" apie "Ka-
narėlę". Tačiau noriu tarti
keletą žodžių kitu to straips-
nio reikalu.

Paėmęs žodį, p. Kairys pai-
ma ir mane už gerklės. Prisi-
minęs "Literatūros lankuose"
pasirodžiusį mano str. "Kūry-
biniai sunkumai ir perspekty-
vos rašant svetima kalba"
(vėliau sutrumpintai atspaus-
dintą "Lituanus" žurnale), jis
rašo:

"Viename lietuviškame
žurnale atspaudęs straipsnį
apie galimybes kurti sveti-
ma kalba, po kurio laiko
šitą straipsnį jis išvertė į
anglų kalbą ir išspausdino
Lituanus žurnale pasiskai-
tyti svetimiesiems. (Žiūrėk
Lituanus, 1957 m. Nr. 3).
Tokios mintys lietuviškame
žurnale dar gali būti patei-
sintos, nors ir tai vargu, nes
kiekvienas iš mūsų stengia-
si tūkstantmetinę lietuvių
kultūrą išnešti į tarptauti-
nius vandenis ir kiek gali-
ma plačiau pasireikšti savo
tautos labui. Dabargi atsi-
randa toks 'fil. daktaras',
kuris, lyg pataikaudamas
svetimiesiems, ima ir sako:
'Nebijokite mūsų, ameri-
kiečiai. Mes nemokame ki-
ta kalba rašyti, kaip tik
gimtąja. Ir nesugebam. To-
dėl jums konkurencijos ne-
padarysime' ir t.t. Gal mes
ir nesugebėsime parašyti
kitaip, negu lietuviškai, ta-
čiau K. Ostrauskas neturi
jokios teisės lietuvių vardu
kalbėti negatyviai už visus
avansu ir dar kitataučiams.
Taipgi ir žurnalui Lituanus
nėra jokia garbė tokius

straipsnius dėti, ypač ver-
čiantis visuomenės auko-
mis".

Suprantu p. Kairio nepasi-
tenkinimą, kad aš, girdi, "lie-
tuvių vardu", skeptiškai atsi-
liepęs apie tikrai aukšto kū-
rybinio lygio galimybes plau-
kti į tarptautinius literatūros
vandenis ir kad tokios pažiū-
ros straipsnis pasirodė "Litu-
anus" žurnale. Tačiau šis ne-
pasitenkinimas, kiek tai lie-
čia p. Kairio duodamus fak-
tus ir interpretaciją, yra gry-
nas nesusipratimas.

1. Tą straipsnį rašiau "Lite-
ratūros lankams" ne "lietu-
vių", bet savo vardu.

2. Žinodamas "Lituanus"
žurnalo paskirtį, straipsnio
tam žurnalui visai nemaniau
siųsti ir jo į anglų kalbą ne-
verčiau. Pati "Lituanus" re-
dakcija, man nežinant, ji su-
sirado, išsivertė, sutrumpino
ir tada man atsiuntė, prašy-
dama sutikimo jį atspausdinti.
Vertimą peržiūrėjęs, grą-
žinau jį redakcijai ir kartu
pastebėjau, jog vargiai tokios
krypties straipsnis yra tinka-
mas jų žurnalui, tačiau jeigu
redakcija vistiek norinti jį
spausdinti — tespausdina. Ir
atspausdino. Šį reikalą aiškin-
damas, visai nemanau "inkri-
minuoti" "Lituanus" redakci-
jos, nes juk ji taip pat turi sa-
vo nuomonę.

3. Supažindindamas skaity-
toją su mano straipsnio pa-
grindine mintimi, p. Kairys
bando sudaryti išpūdį, lyg aš
iš principo priešinčiaus "plau-
kimui į tarptautinius vande-
nis", perdeda mintį ir bruka
man (citatos ženkluose!) to-
kius žodžius: "Nebijokite mū-
sų, amerikiečiai. Mes nemo-
kame kita kalba rašyti, kaip
tik gimtąja. Ir nesugebam.
Todėl jums konkurencijos ne-
padarysime". Tai yra p. Kai-
rio žodžiai, ne mano. Gi dėl
tikrai aukšto lygio kūrybinių
laimėjimų rašant svetima kal-
ba aš ir dabar tebesu skep-
tiškas ir nesistebiu, kad po
tiek metų ir kelių bandymų
jokių reikšmingesnių rezulta-
tų išsivijoje dar vis neturime.
Faktiškai toji tarptautinių

vandenų "navigacija" vyksta
visiškai atbulai — ne mes
plaukiame į tarptautinius van-
denys, bet tie vandenys plau-
kia į mus, mes juos patys par-
siplukdomė: daugiau verčia-
ma ne lietuviškos knygos į an-
glų ar kurią kitą kalbą, bet
angliškos (ir kitokios) į lie-
tuvių. Gi jeigu kam kada pa-
vyktų išeiti tikrai su gera
knyga ir geru vertimu į tarp-
tautinę areną, aš vienas pir-
mųjų tuo džiaugčiausi.

Pagaliau keli žodžiai dėl p.
Kairio, besirūpinančio mūsų
kultūra, kultūringumo, paro-
dyto savo straipsnyje, pašai-
piai atsiliepiant apie mano
daktaro laipsnį, dedant jį į
kabutes. Čia man pats p. Kai-
rys pagelbės. — Jis, tikriaus-
iai, atsimena, kaip Vokietij-
oje 1946 m. (dėl to paties, jo
rašinyje minimo, L. Miškino
straipsnio) jam teko turėti
gana nemalonų incidentą su
vienu mūsų profesorium. Pro-
fesorius savo laiške "Tremti-
nių mokyklai" kreivai pažvel-
gė į jos redaktoriaus p. Kai-
rio titulą (diplomuotas peda-
gogas) ar jo vartojimą ir iš-
praudė jį į svetimženklius.
Nesvarbu, ar p. Kairiui buvo
reikalo tituluotis, ar ne, ta-
čiau manau, kad jis ne be pa-
grindo savo atviram atsaky-
me pareiškė, jog profesorius
jo titulą

"vartoja svetimženkliuose,
suteikdamas tokiu būdu

jam žeminančios prasmės.
Tačiau šitas titulas yra ne
mano, bet Vilniaus univer-
siteto Humanitarinių Mok-
slų fakulteto išradimas".
("Tremtinių mokykla", 1946
m. nr. 5-6, p. 139).

Manau, kad p. Kairys su-
pras, jog mano daktaro laips-
nis yra taip pat ne mano "iš-
radimas", bet Pensilvanijos
universiteto.

K. Ostrauskas

Pasivaikščioti sveika!

Garsiajam airių rašytojui
ir satyrikui Bernardui Shaw
švenčiant savo 90 metų su-
kaktį viena jo viešnia labai
norėjo sužinoti, kaip jis taip
ilgai gyvendamas taip puikiai
išsilaikė.

"Gerbiamoji madam, pasa-
kysiu savo paslaptį, bet tik
tamstai", pasakė Shaw paty-
lomis: "Kai prieš 65 metus
vedžiau žmonelę, mes su ja
sutarėme, jog niekuomet ne-
sibarsime. Tas, kurs bus ne-
teisus, turės eiti pasivaikščio-
ti. Tai matai, gerbiamoji, 65
metai kaip esu visą laiką
šviežiame ore".

Paslapties kaina

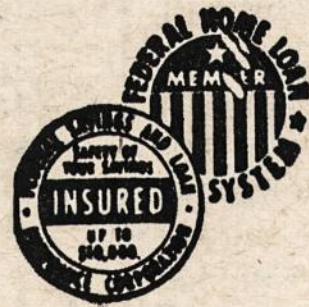
Vienas kandidatas į vald-
žios vietą Meksikoje paskel-
bė savo programoje, kad jis
atskleis paslaptį, kaip jis iš-
gyveno 160 metų amžiaus, jei
jis bus išrinktas.

SKOLINK IŠ STANDARD UŽ ŽEMESNĮ NUOŠIMTĮ TAUPLYK PAS STANDARD—

Stipriausioji Chicagos Bendrovė

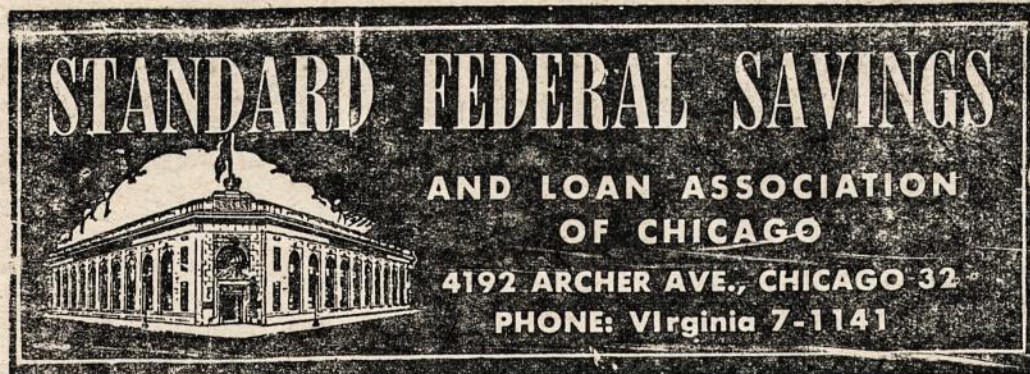
Turtas \$60,000,000.00

Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

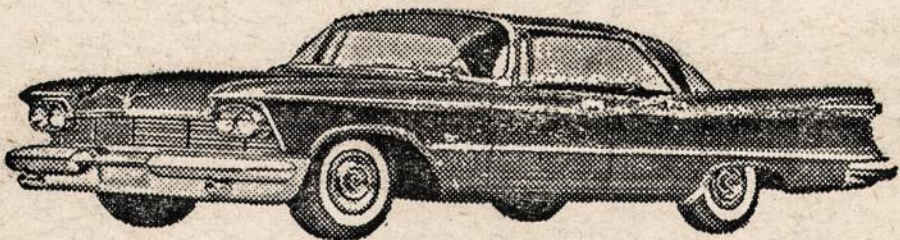

Atsargos Fondas \$60,000,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00
Atsargos Fondas 5,700,000.00

\$500 iki \$1,500 nuolaidos naujiems 1958 m. automobiliams

1958 Chrysler - Plymouth - Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių.
Galima nupirkti be pinigų išsimokėjimais.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

U WILL LIKE US
CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL
SALES and SERVICE

4030 Archer Avenue

Chicago, Illinois

Lietuvių didžiausia ir patikimiausia automobilių prekyba.